

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre .. 7 korona.
Egy óra 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre .. 8 korona.
Egy óra 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Vasárnap, november 9.

Below Ottó.

Hős költemények viharzó levegője csap meg, himnuszok riadó ritmusa lendül felénk, amidőn olvassuk smagunkban átéljük, hogyan ment rohamra német vadászai élén Below Ottó tábornok ur, legendás vitéz...

Hát visszatérnek a multak misztikus ködéből a regék hősei, a csodák alakjai? Vagy nem mult el a — Mult? csak jelenné fiatalodott s a Niebelungok népe előtt Siegfried kardját most is germán fiuk rettenthetetlen bátorsága viszi acélizmok között? s a hegyek fölött ős Wotan, zordon germán istenek táborával, gyönyörködik fiai hallhatatlan vitézségében?

Eposz ez: zengőbb és igazabb, mint a Homéroszé, fenségesebb, mint a Ramajana, hősiesebb, mint a Roland harci éneke s dicsőbb és fel-emelőbb, mint az Orlandó furioso viharzó élete! Eposz ez: olyan, mint a Zrinyi önteláldozása, Deli Vid mesés bátorsága, ős germán királyok vér folyamba vesző temetkezési harcai a sziklasírok mellett. Elmult erők fellobbanása, tündöklő korona a „népek csatá"-ján: az volt ez a roham!

Hellász határán, hol egykor játékos és derüs görög istenek éltek: megjelent a zordon éjszak gigantikus világából a germán Mithosz. Az „Edda“ regés könyvének egyik alakja büszkén állt a torlódó ellen elé, s vas vállait odatartotta a hömpölygő ellenségnek, mely „zugva, bögve akarta áttörni a gátat“, s „elakarta nyelni a világot!“ Korcs ellenség tört a germán fiuk közé, parányi nép: erkölestelen, de lelkesült... S egy pillanatra megingott a német vadászok sora, a szerbek fanatikus halálmegvetéssel szoritották vissza őket... halálhörgés... robbanó golyók... gránáthörgés... emberronsok kinja s a német állás: a hegytető a szerbek birtokában...

Mindezt látta Below Ottó tábornok, ki a leghevesebben tomboló harc közepett is ott volt a végzetes viharban s lelkében kiujult az ősi láng. S rohamra indítá a népét, rohamra, minőt keveset látott a világ. Orkánfutás, tengersikoltás volt ez s mint száguldó csillag ő rohant népei előtt, átszellemlült arcán halálmegvetés, örök győzelem és — halhatatlanság! Már ott áll a bérc fokán, az ellen elfutott, a régi állások köszöntik, kardját beszurja a földbe, mint egy — keresztet. Nem tudja, kik jöttek utána, nem tudja, kik estek el mellőle, előre néz,

mindig csak előre, úgy áll ott a vérpiros alkonyi fényben, mint egy életre kelt germán legenda!

A császár kegye neki adta vitézsége tanuját, boldog részesét — vadász zászlóalját, de mi ez az emlék ahoz az emlékhöz képest, amelyet hazája állít neki az örökké dobogó szivekben, melyek átadják hősi nevét egymásnak az idők végtelenségéig... (.)

Below Ottó vadászzászlóalja (Elkeseredett harcok a macedón fronton.)

Berlin, november 18. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy arcvonala:

Az angol tüzéség tüzét főleg az Anere mindkét partján levő állásaink ellen irányította. Tüzelőkészítés után este a franciák Saillisek és a dél felé csatlakozó vonalak ellen erős támadást indítottak, amely tűzükben összeomlott.

A német trónörökös arcvonala:

Verdun északi harc vonalán és a Vogezekek egyes szakaszain a tüzer-tevékenység időnként feléledt.

Keleti harctér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadesoportja:

A Scaránál és a Stochodnál az ellenség tüzésége tevékenyebb volt, mint az előző napokon. Wittonienél, Lucktól északnyugatra, egy német járőrvállalkozás teljes sikerrel járt.

Károly főherceg vezérezredes arcvonala:

A behavazott Kárpátokban a Brasótól délre eső szoros utakig a helyzet nem változott. A románok hiábavaló áldozatteljes rohammal megkísérelték, hogy a német arcvonal közepét Kampolungtól északkeletre visszaszorítsák. Az Oit és a Zsil völgyének mindkét oldalán emelkedő erdős hegyekben a német és osztrák-magyar csapatok támadása előbbre halad. Ismét foglyokat szállítottak be.

Balkán harctér:

Mackensen vezértábornagy hadesoportja:

A német—bolgár—ottomán Dobrudzsa-hadsereg balszárnyán tegnapi tüzerharcokra került a sor.

Macedóniai hadszíntér:

A franciák a Monasztirtól délre elterülő síkon és a 42. pomeraniai gya-

logezred állásai ellen a Cserna hajlás hóborította magaslatain támadásokat intéztek, amelyeket véresen visszautasítottunk. Elkeseredett harcok folynak minden nap a Cegeltől északkeletre emelkedő magaslatok birtokáért. November 15-ikén a csucok egyikét a szerbek elfoglalták. A főparancsnok, Below Ottó gyalogsági tábornok, aki a leghevesebben tomboló harc színterén maga is jelen volt, német vadászok élére állva rohammal visszafoglalta az elvesztett állást. Ófelsége a császár, az érdemes tábornokot a vadászzászlóalj tulajdonosává nevezte ki, egyaránt megítélte ezel vezérét és a csapatot. Ludendorff, első főszállás-mester. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Előnyomulunk a Zsil

mindkét oldalán.

Budapest, november 18. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

Károly főherceg vezérezredes hadsereg arcvonala:

A Zsil mindkét oldalán a német és osztrák-magyar csapatok az ellenség leghevesebb ellenállása dacára állandóan előnyomulnak. Az Oit folyótól keletre is tért nyertünk. Kampolungtól északkeletre az ellenség elkeseredett ellentámadásai meghiúsultak. Az erdélyi keleti harc vonalon hó és fagy miatt kisebb a harci tevékenység.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregének arcvonala:

Wolhyniában helyenként élénkebb tüzéségi harc folyt.

Olasz és délkeleti hadszíntér:

A helyzet változatlan. — Hőfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Második hivatalos német jelentés,

Berlin: A Wolff-ügynökség telenti november 18. este: Egy hatalmas tüzéségi tüzeléssel előkészített áttörési kísérlet az Anere mindkét partján meghiúsult. Grandvourtnál még folyik a harc. Oláhország nyugati részében csapataink jó előrehaladást tettek. A macedon fronton új nehéz harcok.

Csapatunk Carbesti előtt harcolnak.

(Ellenséges hivatalos jelentések.)

— Távirati tudósítás. —

A sajtóhadiszállásról jelentik: A november 17-én kiadott orosz hivatalos jelentés így szól: Az Erdős Kárpátokban a Vakarke-hegytől délkeletre az ellenség támadást indított. Román arcvonal: A Tírgul-völgyben, Kimpolung irányában az ellenség többször támadott. Lirestit elfoglalták. Az Olt és a Zsil vidékén az ellenség jelentékeny erősítéseket kapott és elkeseredetten támad. Az oláhok kiűritették Tírguljiut. A Dobrudzsában dél felé előrenyomulunk, az ellenség visszavonulóban felgyújtja az oláh falvakat.

Megjegyzés: Tírguljiun tul csapatunk már Carbesti előtt harcolnak, a mely község negyvenhat kilométernyire délre fekszik a szuráki szorosától.

A sajtóhadiszállásról jelentik: A november 17-iki román hivatalos jelentés így szól: Prahova völgyébe heves tűzérési és gyalogsági harcok. Csapatunk az ellenség támadását visszautasították. Dragoslavele vidékén az ellenség hevesen támadott. Helyenként szuronyharca került a sor, amelyet az ellenség nagy veszteségével visszavertünk. Az Olt völgyében ismét hevesen támadott az ellenség és kényszerített bennünket arra, hogy kevéssé visszavonuljunk Emulesti irányában. A Zsil völgyében kissé visszavonultuk Stefanesti irányában. Déli arcvonal: A Duna mentén gyalogsági és tűzérési harcok. Tűzérésünk eredményesen lötte Ruszesukot.

A Novosti-nak jelentik Jassyból: Az oláh harctéren igen komolyra változott a helyzet. Különösen aggasztó az oláhokra nézve az az új offenzíva, amelyet a központi hatalmak a Zsil völgyében megindítottak és amely napról-napra tért nyer. Igen nagy ellenséges tömegek operálnak Campolung és Sinaja ellen, hogy az oláh sikságra vezető kapukon áttörjenek. Mindössze husz kilométernyi ut választja még el a központi hatalmakat a sikságtól. Ha az ellenség megszállná Campolungot és Sinaját, akkor az oláh hadjárat új fázisba kerül, amelynek nagyon gyászos vége lehet. Most már csak az az egyetlen remény élte az oláhokat, hogy idejében megérkeznek az orosz segítőcsapatok. Az első német gránátok már bombázzák Bustenit, ahol nagy olajforrások vannak. Ha a központi hatalmak csapatai elérik az oláh sikságot, akkor Románia csak másodrendű harctér lesz, mert az orosz front fog sulyban nyerni.

Bustenit nyolc kilométerre van Sinajától. A háború kitörésekor Busteniban volt az oláhok főhadiszállása.

A Verdensgang című Krisztusiában megjelenő lapban a román Standard Oil Company egyik amerikai származású alkalmazottja, aki jelenleg visszatérően van hazájában, érdekesen vázolja a Romániában a hadüzenet idején fennálló viszonyokat és az akkori hangulatot:

— A háború a nép nagy többségénél egyenesen pánikot idézett elő. Minthogy a nagybirtokosok kivül Romániában senki sem kívánta a háborút. Egyenesen nevenséges tévedés volna az oláhokat harcias népnek mondani. Még a katonák sem küzdének hazafias lelkesedéssel. Kénytelen-kelletlen vonultak harcra. Az oláhok azonban nem mondhatják, va-

jon az oláh katona jó-e, vagy sem. Mert tagadhatatlan, hogy engedelmes, edzett és a nélkülözésekhez hozzá szokott. Jóval elutazása előtt máris nyomasztó drágaság uralkodott Romániában az összes élelmiszerek tekintetében. A kenyérmagvak drágábbak voltak már akkor, mint Norvégiában, holott Románia egyike Európa nagy gabonatermő országainak. A végleges győzelembe vetett hit dolgában hozzá intézett kérdésre az amerikai kijelentette, hogy a lakosság nagy részében igen pesszimiztikusan itélik meg a helyzetet. Elutazása óta a helyzet Romániára nézve tetemesen rosszabbodott. Már a háború megindulásakor sem lehetett látni a nemzeti lelkesedésnek nyomát. Inkább lappangó engedelmesség jeleit. Valószínűnek tartja, hogy a drágaság, valamint maga a háború az országban zavargásokat fog előidézni.

Angel István dr. a lisztihivatal vezetője.

(Az ellátás új rendszere. — Központi kenyér eladás.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város tanácsa ma délelőtt tartott ülésén a város közönségének lisztellátását teljesen és radikálisan megreformálta. Az új rendszernek alap gondolata az, hogy csak akkor lehet minden visszaélésnek elejét venni, ha a lisztjegyek szétosztása egy kézben összpontosul és a közönséget csak akkor lehet kielégíteni, ha mindenki megkapja azt a mennyiséget, amennyi neki jár. A tapasztalat azt bizonyította, hogy hihetetlen méretű visszaélés történt a lisztjegyekkel és a közönség azért nem kapott lisztet, mert egy-egy lisztjegyet, jogtalanul, háromszor sőt négyszer is felhasználták azok, akiknek a lelkiismerete ezt megengedte.

A tanács, mint már az Aradi Közlöny többször megírta, felállítja a központi lisztihivatalt és annak vezetésével Angel István dr. főjegyzőt bízta meg. A főjegyző egyénisége és multja teljes garanciája annak, hogy a jövőben rend lesz, igazság lesz és a visszaéléseket kíméletlenül szigorúsággal nem csak kifogják deríteni, hanem meg is fogják torolni. A lisztihivatal, amely a városházán a mai anyakönyvi hivatal helyiségében fog dolgozni, látja el Arad minden ellátatlan lakosát lisztjegyekkel. Ezek a lisztjegyek azon a rendszeren alapulnak, amelyet a közéleti bizottság tegnapi ülésén Bing Hug ajánlott és amelyet a tanács ma el is fogadott.

Ennek a rendszernek az a lényege, hogy a lisztjegyen névszerint fel lesz sorolva minden háztartásban lisztet fogyasztó egyénnek a neve és ezeknek az adatoknak a valóságát a háziúr lesz köteles igazolni, akire a tanács még azt a feladatot is hárítja, hogy lakói mindegyikéről, a lisztjegyen meg kell mondania, el van-e látva liszttel a jövő aratásig, ellátatlan-e, vagy pedig csak részben fedezte lisztszükségletét. Ez egy kissé nehéz és talán nem kellemes feladat, de tekintettel a kivételesen súlyos viszonyokra, a tanácsnak meg kell követelnie mindenkitől, hogy a lisztellátás végleges rendezésében neki segítséget nyújtson.

A lisztjegy tartalmazni fogja továbbá, hogy a tulajdonosa mennyi lisztre tarthat igényt, valamint azt is, hogy melyik hatósági üzletben és mikor vásárolható a kiutalt liszt. Minden egyes lakástulajdonos két jegyet kap.

Az egyiket aláírhatja a háztulajdonossal és visszaszolgáltatja a lisztihivatalnak, a másikat megtartja magának, mert a jegy szelvényekre szüksége van. Ezeket szelvény lesz minden jegyen s minden egyes szelvény egy heti kvantum bevásárlására jogosít. A szelvénynek ugyanolyan száma lesz, mint a lisztjegynek és mikor a vevő a hatóságtól megvásárolja lisztjét, átadja szelvényét. Ez a szelvény ugyancsak tartalmazza, hogy hány családtag van és mennyi liszt vásárlására jogosult a jegytulajdonos. Minthogy a szelvény a lisztüzletben marad, a központi hivatal bármely pillanatban ellenőrizheti, hogy például az 1910. számú jegy tulajdonosa mennyi liszt vásárlására jogosult és mennyi lisztet kapott a valóságban.

A Bing-féle rendszer azonban nemcsak a liszt, hanem a kenyérvásárlásról is akar gondoskodni. Az első gondolat, amelyről az Aradi Közlöny már ma írt, az volt, hogy mindenki a lisztet elviszi a pékhez és ott beváltja kenyérré. Ez azonban nehézkes lett volna és ezért ma a tanács úgy határozott, hogy a lovardában állít től előrusító helyeket a pékek számára és ugyanezen a helyen liszt is lesz vásárolható, úgy, hogy a közönségnek abszolúte semmiféle fáradságába nem kerül a kenyérvásárlás.

A részletek természetesen még beható megbeszélés tárgyát alkotják, de a tanács a lisztihivatal felállítását haladéktalanul megkezdi. Funkciójának részleteit Angel dr. főjegyző dolgozza ki és mutatja be a tanácsnak. Ez a hivatal már november 28-án működni fog. Ez a dátum azért van így megválasztva, mert ekkor kell mindenkinek a zöld jegyeket visszaadnia.

A lisztellátás új módszere alól kivételt alkotnak azok a gyári munkások, akik részére a város a 13-as számú üzletet állította fel és a kik továbbra is ott kapják a lisztet. Ezek a munkások, a kormánynak ma érkezett rendelete értelmében, a jövőben is változatlan mennyiségben vásárolhatnak lisztet és kenyeret és az ő kompetenciájukat nem szabad leszállítani. Ez azonban csak azokra a munkásokra vonatkozik, akik a hadsereg részére dolgoznak. Minthogy a városnak azonban csak a redukált mennyiségnek megfelelő lisztet utalványozott ki a Közéleti Hivatal, a tanács sürgősen megkeresi a kormányt, a hadügyminisztert, Kürthy Lajos bárót, hogy az említett munkások részére utalványozzon ki több lisztet, mert a magából nem adhat.

Hogy a közönség a valóságban is megkapja lisztjét, habár szűkösen és takarékosan is, de elég legyen a 22 és fél vagon, a tanács elhatározta, hogy a kávéházakban, kávémérésekben, a piacon a jövőben kenyeret kiszolgálni nem szabad s ezeken a helyeken csak kétszersült árúsítható és az említettek csak a kétszersültnek megfelelő lisztet kapnak. A vendéglők a jövőben csak egy darab kenyeret adhatnak minden étkezéshez egy vendégnek, de ezt is csak kenyérbegy ellenében. A kenyérnek 4 dekagramm súlynak kell lennie. Ha valamelyik vendéglős ez ellen vét, megvonják tőle a lisztet és csak kétszersültet adhat. Az idegenek ellátása céljából a vendéglős bizonyos kvantum szabad kenyeret kap, azonban az idegennek sem adhat többet egy darabnál. Hogy mennyi legyen ez a szabad mennyiség, a polgármester határozza meg. Kimondotta végül a tanács, hogy a piacokon semmiféle süteményt árúsítani nem szabad és a cukrászok lisztmennyiségét is tetemesen redukálni fogja.

Károly Ferenc József társuralkodó?

— Távirati tudósítás. —

Berlinből jelentik: A Vossische Zeitung arról értesül, hogy december 2-án, Ferenc József király trónralépésének hatvanötödik évfordulóján, egy fontos állampolitikai okiratot készülnék kibocsátani, amely Károly Ferenc József trónörökös jogainak kiterjesztéséről szólna. Alkalmilag a trónörökös, aki harmincadik életévét már betöltötte, a király társuralkodónak veszi maga mellé. A Vossische Zeitung a hírt csak fenntartással közli, miután azt a késő éjjeli órákban kapván, valódiságáról nem győződhetett meg.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Vasárnap délután fél négy órakor, mérsékelt helyárrakkal: *Gésák*, operett.

Este nyolc órakor, rendes helyárrakkal: *Bernát bácsi*, családi kép, C. bérlet.

Hétfőn: Csiky Gergely halálának 25-ik évfordulója alkalmából: *Cifra nyomorúság*, színmű, A. bérlet.

Kedden: Barics Gyula felléptével: *Szibill* operett, B. bérlet.

Szerdán: *Három a kis lány* operett, C. bérlet.

Csütörtökön: *Névtelen asszony* színmű, A. bérlet.

Pénteken: Új betanulással először: *A szultán* operett, B. bérlet.

Szombaton délután fél négy órakor, fél helyárrakkal ifjúsági előadás: *Az iglói diákok*, diákoperett.

Este nyolc órakor rendes helyárrakkal: *A szultán* operett, C. bérlet.

* **Aradi filharmonikusok jótékonyága.** Az Aradi Filharmoniai Egyesület tegnap tartott választmányi üléséből kifolyólag a november 5-iki első hangverseny tiszta bevételének 20 százalékát, 196 korona 38 fillért a hadsegélyző alap javára Resch Ferenc altábornagynak, a többi 785 korona 52 fillért a menekültek javára Kintzig János főispánnak szolgáltatta be. A választmány kimondta, hogy második koncertjét december közepén rendezi a helybeli Vöröskereszt Egylet javára *Telmányi Emil*, *Vas Sándor* és egy fővárosi operaénekesnő közreműködésével. Végül örömmel vette fel a választmány az egyesület tagjai sorába *Schartner Sándor dr.-t*, az aradi kir. törvényszék elnökét, ki a Filharmoniaának alapításától fogva másfél évtizeden át alelnöke és lelkes közreműködő tagja volt a most Aradra visszajövet újra belépett az egyesületbe.

* **A színház hírei. Vasárnapi előadások.** Vasárnap, mint rendszeren, két előadás van a színházban. Délután fél négykor a most felújított, általános sikert aratott operett, a *Gésák* kerül színre ugyanabban a szereposztásban, mint az első előadásnál volt. Este 8 órakor rendes helyárrakkal a *Bernát bácsi* pompás újdonságnak van a harmadik előadása. — *Csiky-est a színházban.* Holnap hétfőn Csiky Gergely, a magyar színműirodalom büszkesége, halálának 25-ik évfordulója alkalmából a *Cifra nyomorúság* kerül színre elsőrangú szereposztásban. Főszereplők: K. Kápolnai Juliska, Kifler Lujza, Bánházi T., Benkóné, Rozsnyai I., Várnai Győző, Delli, Kiss Miklós, Kertész stb.

* **Mister Robinson az Apolló vasárnapi műsorán.** Mentől tovább van műsoron „Mister Robinson”, ez a nagyszabású, látványos amerikai film, annál mélyebb sikert arat. Szombaton este is zsúfolt nézőtér nézte végig a grandiózus filmet, amelynek minden jelenete új fordulatot visz az izgalmas eseménybe. A második felvonás, amelyben romboló orkán tombol és pusztít előttünk, páratlanul álló bravúrja a kinematográfiának. A grandiózus amerikai filmet vasárnap utoljára mutatja be az Apolló. Az esti előadásra a jegyek nagyrésze már a le van foglalva s ezért a korábbi előadásokat a publikum figyelmébe ajánlja az igazgatóság.

* **Kölcsönkönyvtár. Ujdonságok Kerpeinek.**

* **Rendőrtisztviselők hangversenye az erdélyi menekültek javára december hó 2-án.** Az aradi rendőrtisztviselők szokásos évi hangversenyüket Green Nándor főkapitány kezdeményezésére ez évben is megtartják. Azonban az idén nem a saját nyugdíjintézetük, hanem a feldult erdélyi falvak felépítése javára. Hogy e nemes célra minél több gyűljön be, a rendőrség olyan műsorról gondoskodott, amely a legmagasabb igényeket kielégíti. A védnökséget Kintzig János főispán és Varjassy Lajos polgármester vállalják. Megnyerte a rendezőség Serák Márthát a budapesti kir. Operaház gyönyörű hangú énekesnőjét, Makai Margitot a Vígyszínház művésznőjét, Dienzl Oszkár zongora művészt, Horváth Micit, Róna Dezsőt, Várnai Jenőt és Kiss Miklóst, az aradi színház legkedveltebb művészeit. Az estét Zombory Andor tanár, író szabadelőadásban fogja méltatni. Külön érdekessége lesz az estnek, hogy ez alkalommal — a nemes célra való tekintettel — ismét színpadra lép Beregi Sándor dr. rendőrfogalmazó, ki magánszámot ad elő és színdarabban is közreműködik. A nagyszabású művész-estély a kulturpajtotában lesz december 2-án este 8 órakor.

* **Arany-sorozat IV.** (A szeplőtlen asszony hétfői premierje az Apollóban.) A *Trilby*, a Királytigris és *Szibéria*, ez a három kolosszális film előhírnöke volt a híressé vált amerikai Arany-sorozatnak, amelynek márkája alatt a legszebb és legnagyobb szabású képeket fogjuk kapni. Az Arany-sorozat negyedik filmjét (A szeplőtlen asszony vagy *Lady Beatrice házassága*) hétfőn mutatja be az Apolló. A szeplőtlen asszony minden tekintetben méltóan sorakozik a három előbbi nagyszerű filmhez. A hétfői premierre, valamint a további előadásokra előjegyzéseket már elfogad az Apolló-színház pénztára.

* **Hamis ezresek.** (Stuart Webbs detektív-sorozat I.) A világhíres detektív idei képeit az Uránia szerezte meg kizárólagos bemutatásra és belőle a legelsőt ma vetíti. A mai kép témáját a kereskedő világból veszi és ez alkalommal nyújt arra, hogy egy nagy berlini áruház belsejével megismerkedjünk. A történet szerint az áruházban hosszabb idő óta hamis ezresek vannak forgalomba és az áruház főnöke Stuart detektívet bizza meg, hogy nyomozza ki a tettest. Hosszu és izgalmas hajszá következik, mig nem sikerült a detektívnek az igazi tettest kézrekeríteni. A kép valóban elsőrangú kiállításban és szokott irodalmi nivóban tárgyalja az érdekes esetet és nincs benne egy jelenet sem, amelyet elhinni nem lehet. A színház, amikor ezt a detektív sorozatot megszerezte, sulyt helyezett arra, hogy kizárólag csakis irodalmi értékű detektív képeket mutasson be. — *Karthausi*, Eötvös remeke tökéletes szépségű filmen legközelebb az Urániában kerül színre.

* **A bűn gyermeke**, egy minden ízében megható 4 felvonásos társadalmi dráma kerül vasárnap bemutatásra az *Erzsébet-mozgósínházban*. E kép a világhírű Mester-gyárból került ki. A társadalmi régi, örök problémáját dolgozza fel, de talál rá módot, hogy új, gyönyörű, hatásosabbnál-hatásosabb beállítások által vonzóvá és érdekessé tegye. Egy színésznő kis gyermekét idegen nővel neveltetí fel, de a kis gyermek közben meghal, a nevelő anyja saját gyermekét vallja a színésznő gyermekének. A gyermek felső, rossz, kicsapongó életet él, topással tartja fenn magát. Edesanyjának hiit színésznőt állandóan zsarolja, aki fél titkát térjének elarulni. Egy alkalommal a színésznő lakásába tör be, a rendőrség üldözi, de elagatás helyett egy golyó

megöli. A színésznő zokogva borul férjére és bevallja, hogy ez az ő gyermeke volt, de megérkezik az igazi édesanya, aki bevallja a színésznőnek, hogy ez nem az ő gyermeke, az övé még kisi korában meghalt. Legközelebb: Az igazság győz.

* **Az Aradi Élet** legújabb száma *Kintzig* János főispán fényképét közli a címlapon. Csupa aktuális művészi, társadalmi és közgazdasági közlemény tartja a nivósan összeállított hetilapot. Az Aradi Élet kapható minden trafikban és könyvkereskedésben. Előfizetési ára negyedévre 3 korona. Egyes szám ára 30 fillér.

* **A fekete huszár** a jelenkor legcsodásabb háborus slágere, Harry Piel viel világhírű műve legközelebb az *Erzsébet-mozgósínházban* kerül bemutatásra.

Megcsinálja a tanács a városi mozit.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város tanácsa ma délelőtt *Varjassy* Lajos polgármester elnöklésével tartott ülésén elhatározta, hogy még a tél folyamán hozzálát a harmadik mozi megteremtéséhez és azt a jövő tavasszal, mint városi intézményt meg akarja nyitni. A tanács utasította is *Kovács* Vince kulturtanácsnokot, hogy a legrövidebb idő alatt végezze el a szükséges előmunkálatakat és tegyen előterjesztést a tanácsnak.

Ezt a határozatot az tette aktuálissá, hogy a kulturtanácsnok egy elvi jelentőségű határozatot terjesztett elő, amely kimondja, hogy a mozi tulajdonosainak sines joguk ahhoz, hogy színházukban olcsóbb jeggyel, drágább helyekre ültessenek bárkit is, még ha a látogató a tulajdonosnak családtagja is. A város szigoruan ragaszkodik a szabályrendeletéhez és az a törekvése, hogy a háboruban fényesen menő mozik minél több jövedelmet hajtsanak a törvényhatóság pénztárának és ezért minden fillérre vigyázni akar a tanács. A kulturtanácsnok azzal indokolta meg ezt a rigorozus álláspontot, hogy más városokban az aradi példa mintájára szintén jövedelmet teremtenek maguknak a törvényhatóságok a mozikból és bizonyára magasabb százalékot fognak szedni, mint azt Arad tette. Kamutatott arra, hogy a háború következtében a világvárosok is vilgalmi adó behozatalával kénytelenek jövedelmeiket szaporítani és Budapest főváros legközelebb már életbe is akarja léptetni ezt az új adónemet.

— Teszi ezt azért — mondotta a kulturtanácsnok — mert az állam országosan akarja rendezni ezt a kérdést és a maga részére akarja lefoglalni ezt a bevételi forrást és ezért sietni kell a törvényhatóságoknak, nehogy el-essenek tőle. Ott, ahol az állam ilyen adónemeket már talál, természetesen majd kártalanítani fogja a városokat az elmaradó jövedelemért.

— Ennek az eszmemenetnek a kapcsán — mondotta *Lócs* Rezső helyettes polgármester — alkalomszerű, hogy végre harmadik mozi jöjjenek értékesítésével foglalkozzunk. A mozik a háboruban fényes üzletnek bizonyultak és semmi ok sincs rá, hogy a város ne törekedjék ezt a nagyszerű jövedelmi forrást a maga hasznára kihasználni. Természetes, hogy városi kezelésben kell megcsinálni a harmadik mozgófénykép színházat, olyképen, hogy annak élére egy ahhoz értő szakembert állítsunk.

— Természetes mondotta *Varjassy* Lajos polgármester — hisz még Oroszország is, mint a napokban olvasható volt, állami monopóliummá teszi a mozit.

A tanács egyhangulag úgy határozott, hogy a kulturtanácsnok utasítandó a városi mozik előkészítésére.

Szláv köztársaság a Balkánon.

(Miklós cár családi tanácsban.)

— Távirati tudósítás. —

Stockholmból jelentik: A november tizenkettedikén Carszkoje-Szelóban megtartott családi tanácsról, melyen a cár elnökletével a cárnő, a nagyhercegnők és a cári családtagok vettek részt, a következőket jelentik: A trónörökös betegségének folytonos rosszabbodásán kívül a tanácskozáson élénk megbeszélés tárgyát képezte Nikita király levele, melyben közölte, hogy Anglia és Franciaország megegyeztek abban, hogy Szerbia és Montenegró státusquójától eltekintenek és a két királyság helyett egy szláv köztársaságot alakítanak a Balkánon. A családi tanács határozata alapján rendkívüli megbízottakat küldtek Londonba és Párisba tüzetesen tájékozódni a helyzetről. A cár pedig a balkáni uralkodó-családok érdekében tesz majd erélyes lépéseket szövetségeseinél.

A cár táviratot intézett a birodalmi tanácshoz, melyben hálás köszönetét fejezi ki azért a lelkesedésért, amely abban az eltökéltségben nyer kifejezést, hogy a végső győzelem érdekében készek mindent feláldozni. Szilárdan meg vagyok győződve arról, — írja táviratában a cár — hogy hadseregünk hősiességével, valamint szövetségeseink vitéz hadseregeinek támogatásával meg fogjuk tudni oldani Oroszország és a vele egy sorban küzdő népek problémáit.

Berlinből jelentik: A félhivatalos Norddeutsche Allgemeine Zeitung írja: Az orosz kormány diplomáciai képviselői útján tiltakozást emelt a lengyel királyság visszaállításáért. Az aktust a nemzetközi szerződések megsértésének mondja, amelyekre állítólag Németország és Ausztria-Magyarország ünnepélyes esküt tettek volna. Ilyen tartalmu kölcsönös ünnepélyességgel és esküvel megerősített szerződésről nincs tudomásunk. Az orosz kormány valószínűleg a bécsi kongresszuson kötött megállapodásra céloz. Az orosz kormány azonban nem is szólva, hogy a háború alatt a szerződések egész sorozatát semmisítette meg,

homályosan fejezi ki magát, mivel a bécsi kongresszusra való közvetlen utalás, minden történelmi műveltségű olvasónak eszébe juttatta volna, hogy nem Lengyelországot csatolták új tartományként az orosz birodalomhoz, hanem megfordítva, az összes európai hatalmakkal egyetértően a megteremtett lengyel királyságnak koronáját ruházták át a cásra. Oroszország azonban katonai fölényének felhasználásával a lengyel királyság önállóságát fokról-fokra megrabolta, míg végre eltűnt Lengyelország neve is és Visztulamenti kormányzás lett belőle. A két központi hatalom nem az 1815-i bécsi szerződés megszegésével hívta új életre a lengyel királyságot, hanem ellenkezőleg, visszaállították az 1815. évi jogi alapot, amelyet Oroszország erőszakosan homályosított el, hogy a lengyelek, akik most mint önkéntesek sietnek zászlóink alá, hogy nemzetük szabadságát az orosz önkény visszatérése ellen megvédjék. Hogy a lengyelek saját hazájuk ellen harcolnának, olyan beállítás a dolgoknak, amelyet Oroszországban is alig hisznek el. Azok a népek pedig, amelyeknek csak egy kiérzékük van a szabadság iránt, semmi esetre sem fogják elhinni.

Lloyd George municiógyártás helyett élelmez.

— Angliában elkobozzák a készleteket. —

— Távirati tudósítás. —

A Times arról értesül, hogy az angol parlament titkos üléseket fog tartani a tengerészeti ügyek megtárgyalására. A titkos üléseken a szónoklatok tartalma korlátolt és csupán olyan kérdésekről szólhatnak, amelyeket nyílt ülésen lehetetlen megvitatni.

Rotterdamból jelentik: Az angol kormány az élelmiszerkérdés rendezésére elrendelte az árak maximálását és a készletek elkobzását. Angliában élelmiszer-miniszteriumot létesítettek. Lloyd George lemondott a hadügy-miniszterségről és élelmezési miniszter lett.

A Gazette de Lauzane arról értesül, hogy Anglia, Franciaország és Oroszország jegyzéket intézett a svájci kormányhoz, melyben követelik, hogy mutassa meg ezeknek a hatalmaknak a német svájci kereskedelmi szerződés szövegét. Amennyiben a szerződésben bennfoglaltatik, hogy a Németországból szállított gépekkel az entente részére nem szabad iparcikket előállítani, abban az esetben az entente hatalmak tiltakozni fognak az ellen, hogy az általa szállított olajat

olyan gépekhez használják, amelyekkel a németek részére dolgoznak. A szövetségstanács erre a jegyzékre még nem válaszolt.

Sarrail nem tudja áttörni a német-bolgár frontot.

— Távirati tudósítás. —

Szófiából jelentik: Monasztir előtt az entente folytatja veszteségteljes támadásait. Monasztir ellen a harcok központjában szerb csapatok állanak, akik minden erőfeszítésükkel sem bírják Monasztirt komolyan veszélyeztetni, bár Sarrail hadserege újabb hatalmas erősítéseket kapott, mégsem bírják a német-bolgár főállásokat áttörni. Szófiában nyugodtan és bizakodva várják a nehéz harcok lefolyását.

A svéd és novég lapok szerint a macedóniai frontról érkező összes jelentések véres és elkeseredett harcokról számolnak be. A szerbek összes csapatrészei a frontokon harcolnak. A Cserna hajásánál Iven birtokáért elkeseredett közelharcok folytak. A falu és környéke ötször cserélt gazdát, de végül a bolgárok folytonos ellentámadásaikkal benyomultak a faluba, ahonnan utcáról-utára kellett a szerbeket kivenniük. Az entente tüzérsége a falut rommá lőtte. A borzalmas tüzérségi tüztől támogatva sikerült is a szerbeknek a bolgárokat a falutól ötszáz méternyire levő hadállásaikba vissza-

szorítani. Iven és Moglenica falvak elfoglalásának napján a szerbek minimálisan ötezer halottat és sebesültet vesztek.

A sajtóhadiszállásról jelentik: Francia hivatalos jelentés november 17-éről. Keleti hadsereg: A Struma balpartján az angol csapatok folytatták előnyomulásukat és Barakly falut elfoglalták. A Cserna vidékén szerb és francia csapatok offenzívája sikerrel előre haladt. A folyó jobbpartján a szerbek, a folyó által alkotott ivben egyik hadosztállyal elkeseredett harc után Iventől északra lévő magaslatokat hatalmukba ejtették. Az ellenségnek három ellentámadását visszavertük. Tovább nyugatra a francia-szerb csapatok Járátok irányában tovább nyomultak és a Zarda magaslatot az ellenségre nézve gyilkos harc után megszállták. Kenálitól északra tekvő vidéken lovasságunk elfoglalta Negotint. A november 15-én folyt harcokban négyszáz foglyot ejtettünk, nyolc gépfegyvert, valamint tizenöt centiméteres mozsarakat zsákmányoltunk.

Nyugalomba vonuló aradmegyei főszozolgabírók.

(A megyei állandó választmány ülése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Aradvármegye törvényhatósági bizottsága november hó 20-án, hétfőn tartja rendes őszi közgyűlését. A közgyűlés tárgysorozata jelentéktelenebb adminisztrációs ügyekből áll és így a hétfői közgyűlésen nagyobb viták nem várhatók. A megye állandó választmánya ma délelőtt Baross Ferenc dr. főispán elnöklete alatt ülést tartott, melyen a közgyűlés tárgysorozatát készítette elő. A közgyűlés tárgysorozatának egyik legérdekesebb pontja Lázár Zsárd dr. indítványa, mely azt javasolja, írjon fel a kormányhoz a törvényhatóság, hogy vonja vissza az összes katonai felmentéseket és a katonai szolgálatra alkalmasoknak talált felmentetteket azonnal hívja be katonai szolgálatra. Az ügyet Schill József főjegyző referálja a közgyűlésnek és az állandó választmány azt javasolja a törvényhatóságnak, hogy térjen az indítvány felett napirendre, mert az összes felmentettek behívása az ország közigazgatásának és közgazdaságának működését lehetetlenné tenné és a hadsereget érintő olyan következményekkel járna, amely a háború tovább vezetését kedvezőtlenül befolyásolná.

A holnaputáni közgyűlés fog határozni a szolgabírói kar két legismertebb, legtekintélyesebb tagjának nyugdíj kérvényével. Schenk Ferenc, a magyarpécskai és Faragó István a világosi járás főszozolgabírái adták be nyugdíjaztatásuk érdekében kérvényüket, melyet az állandó választmány pártolólág terjeszt a közgyűlés elé. Mindketten egy emberöltőn keresztül szeretettel és erős ambícióval szolgálták megyéjüket, míg a nagy munka után most megérdemelt pihenésre vágnak.

Végül egy kisebb házvásárlás felett is kell határozni a törvényhatósági bizottságnak. A nagyhalmágyi orvosi lakással már sok baja volt a megye vezetőségének. A nagyhalmágyi orvosok eddig nem kaptak lakást, s ezért nem is akart senki a község orvosa maradni. A megyének kellett folyton orvosi lakást keresni. Most végre az orvosi lakás céljaira találtak egy megfelelő házat, melyet 18.000 koronaért meglehetően vásárolni. Az állandó választmány a házvételt pártolólág terjesztette a közgyűlés elé.

Orsova az oláh rémuralom napjaiban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Csak most a felszabadítás után lehet tisztán képet nyerni az oláhok tíz hetes orsovai uralmáról. Mikor Románia hadizenete után Orsova lakossága menekült, pánik fogta el a legtöbb embert. Igen sok kereskedő egész nyugodtan megmenthette volna az áruját, családját is biztonságba helyezhette volna, ha megőrzik hidegvérüket és a polgári hatóságok nem küldik el őket hirtelen a városból. Így sok üzlet az oláhok martaléka lett és Orsova sok lakosa még öreg beteg szülőjét sem tudta eltávolítani. A város 5600 lakójából mindössze nyolcszáz aggastyán, asszony és gyermek maradt vissza, akiknek át kellett élniük az oláh uralom rémnapjait.

Mikor mindenki elmenekült Orsováról, Szeibert József, Orsova nagykozság bírása maradt vissza hatóság gyanánt a nyolcszáz emberrel. Törvény értelmében neki kellett átadnia a bevonuló ellenségnek a várat. A bíró hatvanöt éves öreg ember, azelőtt a nagykozság főjegyzője volt és 1911-ben nyugdíjaztatása után választották meg bírónak. Beteges, törékeny ember. Augusztus 30-án hagyta el az utolsó menekülő a várost, de még 31-én sem mutatkozott ellenség, azonban már a lakosság készült az eljövendő eseményekre és behuzódott lakásaiba.

Oláhok bevonulása Orsovára.

Szeptember 1-én négy emberből álló oláh járőr jelent meg a városban s az egyik katona felkereste a bírót, hogy nincsenek-e osztrák-magyar csapatok a falak közt. Mikor a bíró azt felelte, hogy nincsenek, a patrul eltűnt. *Ejszaka felkeltették Szeibertet* álmából. Körülbelül tizennyolc-husz emberből álló járőr várakozott rá kint, háza előtt, amely a Karánsebesi-ut 4. szám alatt van.

— Azonnal mondja meg nekünk, hol rejtőzködik az ellenséges katonaság, — parancsolt rá az oláh járőrvezető.

— Tudtommal nincs katonaság Orsován — válaszolt a bíró.

Erről a bemondásról jegyzőkönyvet vettek fel az oláhok és azt Szeibertnek alá kellett írnia. Szeptember 2-án reggel oláh vadászok vonultak be és velük együtt a környékbeli cigányesőcselék.

Szeptember 3-án merészkedett be az első oláh tiszt és ez *Korosu István* százados volt. Szeibert eléja ment a sörházig és így szólt hozzá:

— Nekem jutott az a feladat, hogy átadjam a várost. Amikor ezt megteszem, arra kérem a bevonuló csapatok parancsnokát, vegye oltalmába Orsova lakóit s a magánvagyonát védje meg.

Korosu kapitány bement a városba, amely teljesen kihalt volt, az intelligencia teljesen hiányzott. Az oláh tisztet kinosan érintette az orsovaiak menekülése s így szólt a bírónak:

— Irjon az elmenekülteknek, hogy jöjjenek vissza, mert az oláhok nem barbárok.

Szeibert természetesen nem tudta teljesíteni a parancsot, mert az teljesíthetetlen volt. Néhány nappal később megjelent a hírhedt Kurica őrnagy, aki a következő proklamációt adta ki.

1. Este nyolc órától reggel öt óráig a lakosságnak nem szabad elhagynia a lakásait. (Minden fosztogatás ebben az időben történt.)

2. Két embernél többnek nem szabad az utcán mennie.

3. Fegyvereket, kerékpárokat stb. ki kell szolgáltatni az oláh katonaságnak.

Megalakul az oláh községtanács.

Szeptember 11-én Kurica őrnagy megalakította az oláh községtanácsot, amelybe a következőket nevezte ki tagokul: Szeibert Józsefet, egyúttal bírót, Kosztanics Miklós lakatost, Cumpián Illie erdőőrt, Vior István banktisztviselőt, Bueoj Eliás cipészt, Andrejevics Jovan vendéglőst, Alexander Gyula nyugalmazott hajózási tisztviselőt, Heneu Traján nyugalmazott tanítót, Nachumana Károly lakatost, Ivanovics Juen hajógyári alkalmazottat, Petku Eliás cipészt, Popovics Vince elesapott jegyzőt, Naszleu János nyugalmazott vasuti őrt. Mikor egy alkalommal jegyzőkönyvet kellett aláírni, Bueuj községtanácsos a keresztnevét magyarul Illésnek írta. Ezért az oláhok összevissza verték, elesapott állásából és helyette Valada Demetert nevezték ki.

Kurica őrnagy a réme volt Orsovának. Majecki szobafestő házában lakott. Sokkal szimpatikusabb volt Alleman őrnagy viselkedése, aki valamikor a mi hadseregünkben szolgált. Juen Dragalina tábornok, aki azóta már meg is halt haretéri sebesülése következtében, sohasem volt Orsovában. Az Allion hegyen ütötte fel sátorát és ide hívatta magához a tábornok Szeibert bírót szeptember 8-án. Az öreg és beteg ember nem tudott felmenni a hegyre, eltévedt az oláh állások közt és egy tiszt erről távirati jelentést tett a tábornoknak. Dragalina azt válaszolta, hogy eltekint a látogatástól és ezen az uton adja tudomására a bírónak, hogy intézkedésére megfognak szünni a fosztogatások a városban. Másnap Kurica őrnagy sajátkezűleg rabolta ki Boros bórkereskedő raktárát.

Oláhok gazságal.

Az oláh uralom alatt egy magyar embert öltek meg, mert nem akart engedelmessé válni.

Rorer Istvánt, egy hetven éves milliost, aki öreg feleségével és sógorasszonyával a városban maradt, kétszer fenyegették meg a halállal. Egyszer egy oláh őrnagy revolvért szegezett a mellének, mert vonakodott Russ Arpád nevű sógorának vaskereskedését felnyitni. Más alkalommal az oláhok elhurcolták, s már a katonák lemérték azt a távolságot, ahonnan az öreg milliost agyonlőjék. Az aggastyánt csak egy jó ötlete és emberismerete mentette meg. Marékszámba vett ki a zsebéből két koronás bankjegyet és a katonák lábai elé dobta. Mig a meglepett oláhok a pénz után nyultak és összeszedték, Rorer meglépett.

Stern Mór, egy igen öreg magánzó, éppen akkor ment el a Kick féle ház előtt, mikor az egy robbanás következtében összeomlott és benézett az udvarba, ahol oláh katonák tartózkodtak. Észrevették az öreg urat és így látták, mintha mosolygott volna azon, hogy a romok oláh katonákat is temettek maguk alá. Elfogták, lezárták s három napig nem adtak neki enni. Egy barátja közben járására presztette a parancsnok szabadon.

Képek Orsova utcáiról.

A város legnagyobb áruháza Scheimberger Mór volt. Egy emeletes házban volt az üzlet. A bolt redőnyei le vannak eresztve, csak a bejárat szabad. Azt a benyomást teszi az emberre az óriási helyiség, hogy igen nagy gondtal fosztották ki. Vigyázatosak voltak a

rablók. Az új állványok és a berendezési tárgyak érintetlenek. Egy asztalon fekszik a viszsamaradt áru: Néhány skatulya koszorú és szemfedő. Az oláhoknak nem kellett szemfedő. A félmilliónál többet érő raktárból ennyit hagytak hátra. Az irodában az íróasztalokból és a fiókokból mindent kiszórtak. A Wertheim kassza nyitva van és üres. Scheimberger Hugó, az üzlet tulajdonosa még idejekorán kivette belőle a pénzt. A pénztárkönyv, a főkönyv, a napló érintetlen, de a földön hever. Az udvaron tele hordók és tele zsákok. Az első emeleten levő lakást nem rabolták ki egészen. A fürdőszobában ágyat állítottak fel az oláhok, ugylátszik, itt jobban esett nekik a pihenés. A földön egy szép leány arcképe hever. Kisérőm azt mondja, hogy Kugler Boriska kisasszony fényképe. A fürdőszobából vezet az ajtó a lakásba, ahol szintén nagy a rendetlenség, de ugylátszik ebből az oláhok csak az elmozdítható függönyöket, szőnyeget és asztalterítőket vitték el. A szekrényeket feltörték és kiürítették. Köpeket, dísztárgyakat, lusztereket, falórát nem bántották. Az új, bőrrel bevont butor érintetlen. Egyik szobában négy véresepet találtak, valószínű, hogy a betörő megvágta a kezét. A padlón egy női láb nyoma látható. Lehet, hogy valami cigányasszony lábnyoma és a tettes kézrekerítéséhez fog vezetni.

A magyar királyi járásbírószék épületében találtam az épen visszatért Szabó járásbíró. Ő mutatta meg az oláhok pusztításait. Az iratokat leszedték az állványokról és szétszórták a padlón. A telekkönyvvezető asztalán egy fellepozott törvénykönyvet találtak, mellette egy megkezdett jegyzőkönyvet. Minden úgy, mintha a tisztviselő egy pillanatra távozott volna a szobából. Több szobának butorzatát teljesen összetörték. Érdekes, hogy a piros fehér zöld színű lobogót sértetlenül találtuk meg egy sarokban. Az oláhok oly gyorsan menekültek ebből a házból, hogy egyik udvari szobában ott hagyták a reggelijüket.

A községházban találkozom az ugyancsak most visszatért Poszraczky főszolgabíróval és Öszterreicher jegyzővel. A községháza egyáltalán nem változott meg, csak a hivatalos nyelv volt szeptember elsejétől, november 14-ig oláh. A lépcsőház bejáratában levő fekete táblára egy oláh hazafi krétával a következőket írta:

— Eljen Románia, le Magyarországgal.

Az Ozanic-szálloda a Dunaparton teljesen kihalt. A kávéház egy asztalán fekszik az augusztus 24-iki Leipziger Illusztrirte Zeitung és az Interessante lap. A portás páholyában az augusztus 28-iki bejelentő lapok és a szálloda vendégeinek neve a fekete táblán. A vendégszobákból hiányzik az ágynemű.

Szeibert, a volt bíró nagy szerencséről tud beszélni, mert vasárnap, november 15-én reggel fél nyolc órakor srappel esapott be lakásának abba a szobájába, amelyben tartózkodott és könnyű sebet ejtett a fején és a lábán. A szobában álló ágyat a lövedék szétzúzta. Egy katonaoorvos kötötte be az öreg urat sebeit, aki ma már jobban van. Ő volt az egyetlen polgári sebesültje az Orsova körüli utolsó harcoknak.

Orich Viktor.

Az „ARADI KÖZLÖNY”

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papirkereskedésben és dohánytözsében :-)

Egyes szám ára 12 fillér

Németország: — a tökéletes rend birodalma.

(Egy aradi ügyvéd érdekes megfigyelései.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Németország nagyszertű gazdasági szervezkedéséről, a művészetig fokozódó körültekintéséről és készütségéről valóban rendkívül figyelemreméltó adatokat bocsátott rendelkezésünkre L. L. dr. aradi ügyvéd, aki napokon át tartózkodott Németország két nagy városában: Kölnben és Bonnban. Mindaz, amit Németország gazdasági felkészültségéről eddig hallottunk és olvastunk, ugyszólván elhomályosul ama esodálatos adatok mellett, amelyeket az említett aradi ügyvéd a legutóbbi napokban szerzett tapasztalatairól mondott az *Aradi Közlöny* munkatársának:

— Három momentum ragadja meg az idegen ember figyelmét a német birodalom területén: az ország gazdasági szervezettsége, a bámulatos olcsóság és a vonatok gyors, pontos közlekedése. Már a határ átlépésekor tapasztaljuk azt a katonai fegyelmet és pontosságot, amely most egész Németországot jellemzi. A határon ugyanis nyolc különböző személy vizsgálja meg az idegent és csak akkor eresztik be az országba, ha okmányai tökéletesen rendben vannak. Mihelyt Kölnbe érkeztem, azonnal jelentkezniem kellett a rendőrségen, ahol százféle, de egyetlen felesleges kérdést sem intéztek hozzám. Ott három blankettát töltöttem ki és ezeket az úrlapokat a közlekedési hivatalba vittem, ahol *nyolc cédulát kaptam: kenyér, vaj, hus, tojás, zöldség, cukor, burgonya és zsirjegyet.* Ezek nélkül ugyanis a vendéglőkben nem szolgálják ki az embert. Eme jegyek birtokában azonban a vendéglőkben nagyszerűen, olcsón és bőségesen lehet étkezni. A Hotel Monopolban, amely körülbelül megfelel a budapesti Pannónia-szálloda éttermének, a következő árak mellett ettem: egy leves, hal körítve, pezsénye, sajt: 3 M. 75 Pf., ugyanez hal nélkül: 2 M. 50 Pf. Amint említettem, minden élelmicikk bőségesen található a nyilvános helyeken, kivéve a cukrot, amelylyel szerfelett takarékoskodnak és a kávéházakban cukor helyett a pincérek kis üvegekből szacharint csepegtetnek a vendég kávéjába.

— Általában a legfontosabb életszükségleti cikkekkel okosan és takarékosan gazdálkodnak. Az ugynevezett életszükségleti cikkek jegyzékét összeállították és ezeket a cikkeket csak akkor szolgálják ki, ha a rendőrség beuzugscheint állított ki. Ilyen okmányt azonban csak kizárólag német állampolgár kaphat a rendőrségtől. A lakosság ruhaellátása a következőleg történik: *ha valakinek szüksége van például télikabátra, akkor felmegy a rendőrségre és bejelenti ezt. A hatóság azonnal vizsgálato: indít, hogy az illetőnek tényleg szüksége van-e télikabátra.* Ha szükége van, akkor kiállítják neki a bezugscheint, amellyel elmegy a ruhakereskedőhöz, aki kijelenti, hogy csak két nap múlva szolgálhatja ki az árut. E két nap alatt a kereskedő megállapítja, hogy a bezugschein nincs-e hamisítva és csak azután adja el a kabátot. Az is megtörténik, hogy a ruhaneműt kérő polgárt a rendőrségtől egyszerűen elutasítják azzal az indoklással, hogy a régi ruhaneműje még hordható, még megjavítható, tehát nincs szüksége új portékára. Minden elsőrendű szükségleti cikket arát maximálta a hatóság és a maximális árat a legszigorúbban végrehajtják. Egy pár szép cipő ára harminc márka, egy ol-

tönyé száz márka, egy jó nadrágé harminc márka. Nagyon megdöbbentettek ezek a ruhaneműk és az egyik cipőüzletben három pár cipőt akartam vásárolni. Természetesen kinevettek és felvilágosítottak, hogy külföldi polgár egyáltalában nem kaphat Németországban ruhaneműt. Köln külsején ugyszólván alig látszik meg, hogy Németország harmadfeléve hadakozik. A városban még mindig rendkívül sok egészséges külsejű polgári személy látható és általában, amerre a vonat elhaladt, mindenütt a katonák beláthatatlan tömegei gyakorlatoztak. *Az embernek az a benyomása, hogy Németország térüanyaga kimeríthetetlen.* A kölni Hohestrasse majdnem olyan forgalmas, mint a berlini Friedrichstrasse, azonban az ugynevezett éjjeli pillangók már teljesen eltűntek erről a forgalmas utvonatról, amely tulajdonképpen a város korzója. Az előkelő vendéglőkben kevés ember tartózkodik, *a kávéházak azonban tulzsufoltak és igen sok szabadságot katoná látható.* Általában odakint a legbizakodóbb a hangulat és a háboru közeli befejezéséről senki sem beszél. A nők ötven százaléka ápolónői kosztümben látható. Rendkívül érdekes látványban volt részem, amikor Köln repülőtámadást várt. Este az egész város korom sötétségbe burkolódzott, a város fölött azonban vakító, szinte nappali fényesség terjengett és tisztán lehetett látni a felriasztott galambok hadát. Az egyik mozgószínházban valóságos korképben volt részem. A mozivászonon a légynek egy nagy pókkal való harcát mutatták be rendkívül közvetlen precizitással. A nézők között volt

aki az idegizgató kis haretől idegsokkot kapott és eszméletlenül terült el a földön.

— Bonn, a híres egyetemi város egészen kihalt, ami érthető is, mert *a nevezetes Friedrich-egyetem és gazdasági akadémia összes növendékei önként katonaiszolgálatra jelentkeztek és most a fronton harcolnak.* Bonn az egyetemi hallgatók nélkül teljesen megbénult, úgy, hogy alig ismertem rá. Rendkívül meglepő és örvendetes a vonatok pontos közlekedése. Nem irázis, amikor kijelentem, hogy a németországi gyorsvonatok menetrendszerű pontossággal indulnak és érkeznek minden állomásra. A kocsikat kitünően fűtik, az étkezőkben kifogástalanul szolgálják ki az embert, úgy, hogy teljesen elfelejtjük, hogy a háborus Németországon rohan velünk végig a gőzparipa. Ez a pontosság és megnyugtató rend sajnos, az ország határát elhagyva, fájdalmas gyorsasággal tűnik el.

Hivatalos orosz jelentés az archangelszki hajó robbanásról. *Stockholmból* jelentik: Az orosz tengerészeti vezérkar hivatalosan jelenti: November 9-én, délután 1 órakor Archangelszki-ben a lőszerrel megrakott „*Baron Driesen*” nevű hajón robbanás történt. A hajó a kikötőben horgonyzott. A robbanástól több barakk rombadólt és tüzvész is támadt, amely a kikötő több épületét elpusztította, többek között a tüzoltólaktanyát, a hozzátartozó raktárral együtt. *A tüzoltóság tisztikara odaeggett.* Csak estefelé sikerült a tüzet elfojtani. Közben égni

kezdett a közel lévő Eart of Parfor nevű hajó és néhány más kikötői épület is. A kár hivatalos jelentés szerint nem oly nagy, mint a tüzvész méreteiből következtethető lenne. *Százötven ember halt meg, hatszázötven megsebesült.* A vizsgálat folyik.

Szilárd a német front a Somme mellett.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A Wolff-ügynökség jelenti: Illetékes katonai helyen a következőket jelentik ki: A St.-Pierre Vaast majorért folyó harcban Saily-Saillisel falu keleti részének visszafoglalásával ismét német birtokba került egy része ennek a Somme-menti falunak, amelyért a legelkeseredettebb harcok folynak. November 9-én Saily-Saillisel körül kezdődött véres küzdelmek csak 18-án vezettek a gránátok által teljesen elpusztított romhalmaz elfoglalására. A franciák innen akartak a St.-Pierre-Vaast-erdőt átkarolva támadni, hogy így észak felől gyakorolhassanak nyomást Perrone tájékára. Azonban csak bajjal tarthatták magukat az elfoglalt faluban és csak tizenötödiken intézhettek támadást az erdő ellen, amelynek északi és nyugati része birtokunkba jutott. Ez egy sűrű árkokkal felszántott, bokros, cserjés terület, amely tulajdonképpen az erdő nevét nem is érdemli meg és kemény akadályt alkot a franciák és támadási céljuk, Peronne között. A hannoveri 75-ik gyalogezred gyors és erőteljes támadása november 15-én az erdő makacsul védett északi részét ismét német kézbe juttatta. *Tehát ismét elragadtuk a franciáktól, másfél hónapig tartó véres küzdelmük gyümölcsét.*

A Wolff-ügynökség jelenti illetékes katonai helyről: Az angoloknak november 13-án az Anere folyó mellett kezdett támadásai, mint *nagyarányu áttörési kísérletok voltak tervezve.* Nyolcszáznál több ágyu, sok ezer tonna sulyu lövedéket szórt az oldalozott német árkok felől. Az a körülmény, hogy mély betöréssel számoltak, kiderül abból a tényből, hogy az angolok támadó tüzérégiüket aránylag igen közel hozták állásainkhoz. Ugyesen megválogatott fészkekben, minden kaliberű löveget állítottak fel. Hebutermébe és körülötte, továbbá Coloneamstól nyugatra, keletre és délkeletre, valamint Endlebelner és Mesznil között, végül Posieresnél és Courcelette táján. Tervszerű, órákon át dühöngő, pusztító ágyuzást folytattak, amelynél a legnagyobb kaliberű lövedékeket és gázfejlesztő gránátokat használtak, de sem Rancourtól délre, sem Hebutermé és Saily-Saillisel közti ut közötti lévő állások német gyalogságát nem tudták megrendíteni. Az első állásokat majdnem mindenütt megtartottuk és csupán a centrumban sikerült a lökés és tudtak benyomulni, hatalmas robbantások révén, a centrum első állásaiba, miután Beaumontot és az ottani védművek legnagyobb részét elpusztították. Az első sikereket kihasználva az angoloknak elkecsereedett harc után sikerült Beacourt községet elfoglalni, a további előnyomulásra irányuló kísérlet azonban megtörtött a németek makacs ellenállásán. *A támadás legfontosabb célját, a Serre körüli magaslatokat, nem foglalhatták el.* Serre falut átmenetileg megszállották, de ellentámadással visszavettük. Az angolok támadását három, hadi létszámra emelt teljes hadtest vitte előre, amelyek mögött kimutathatólag két hadosztály állott tartalékban arra az esetre, ha az áttörés stratégiai értékesítésére kerül a sor. Egy meg-

talált napiparancsban Beauregar község is mint a támadás egyik célja volt megjelölve és ebből kitűnik, hogy végeredményben hat és fél kilométer mélységű előretörésre számítottak, holott a valóságban ott, ahol a támadás legmélyebbre jutott előre, két kilométernél nagyobb mélységet nem ért el. A most elfoglalt terület állandóan veszélyeztetve van. Amíg az angoloknak nem sikerül a Serre körüli magaslatokat és Craucourt községet elfoglalni, eme pontok ellen egyre megújuló támadások eléggé bizo-

nyítják azt a fontosságát, amelyet az angolok eme helyeknek tulajdonítanak. Az *Ancre szögletében az angolok által a legnagyobb áldozatok árán elért helyi siker legcsekélyebb befolyást sem gyakorolja a Somme-menti általános helyzetre.* A Timesnek az angol főhadiszálláson levő munkatársa azt állítja, hogy a német foglyok vallomása szerint a német gépfegyvereknél robbanó lövedékeket használnak. Ismét angol tomnyk élénk fantáziájának szüleménye.

Csiky Gergelyről megfélekedezett a Nemzeti Színház.

(A költő halálának 25. évfordulója.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Emlékezni: annyi, mint találkozni valakivel. Találkozni azzal, aki ma nem jöhet vissza hozzánk a múltból s akit ezért nekünk kell felkeresnünk. Így megyünk ma látogatóba: a magyar drámairodalom egyik nagy alakjához: Csiky Gergelyhez.

Szomorú alkalom hozza öt emlékezetünkbe. Ma 25. estendeje, hogy itt hagyott bennünket, miután elvégezte kötelességét. A talentumokat, amelyeket kapott, dusan kamatoztatta s a magyar drámairodalmat fejlődésében hatalmas lendülettel előbbre vitte, sőt a helyes utra terelte.

A magyar drámaírás — Csiky Gergely előtt — a kísérletek és tapogatózások útjain ment keresztül. A magyar színészet későn ébred s hosszú ideig csak könyvdrámákat termel a magyar irodalom. „Bánk bán” és a romantikusok, majd Vörösmarty közelednek a színpadhoz, de nem egyszersmint az élethez. Szígheti az, aki a színszerűség követelményeit mindig szem előtt tartja, de milyen ellentét van alakjai és színpadi dikciója között? Alakjai jól ellesettek s az életből valók, de beszédjük még idegenszerű, stilizált, nem természetes. Legalább is, nem mindenütt természetes.

Csak úgy értjük meg Csiky Gergely nagyságát, ha mindezeket tudjuk. Csiky Gergely az első, aki alakjaihoz méri a színpadi dikciót, aki jellemez a színpadi beszédet s aki mindig természetes tud maradni. Ő az első, aki a naturalizmushoz közelebb vitte a színpadi cselekményt, anélkül azonban, hogy a realitás tulságaiba tévedt volna.

(Színészre szabott szerep.)

Drámaíróvá szemlélődő s megfigyelő természete tette, valamint a magyarság szeretete. Az ő drámái igaz-porig magyar drámák: magyar a levegőjük, magyarok az alakjai. A milieu, amelybe cselekvényét helyezi, színmagyar, cselekvénye pedig a magyar társadalom rajza. Ebben rokon Kistaludy Károlylyal, egyszersmint ez hozza őt közel Aradhoz s kapcsolja őt Aradvármegyéhez. Mert mint Aradmegye fia, itt leste el először a társadalmi élet jellegzetes hibáit, itt talált alakokra, melyeket később felhasználhatott. Azt a kapesot, mely őt Aradhoz kötötte, mindig emlegette s Arad, város is erősebbre kövasolta, midőn 1881. március 10-én a költőt nagy ünnepélyességgel diszpolgárává választotta.

Valóban szédületes szép fejlődés útja jutott Csiky Gergely osztályrészeül. A temesvári koistor csöndes és hideg boltívei alól hogyan roppent „fényes eszmeszárnnyon” a magyar Parnassuszra? Nem irunk itt irodalomtörténeti esszét, de bizonykodnunk kell emellett, hogy kevés magyar költőnek jutott ki életében annyi a kortársak elismeréséből, mint neki. Az Akadémiai aranyait sorozatosan vitte el évről-évre s életében a magyar drámaírók közül senkit sem tett a siker oly népszerűvé, mint őt.

Pedig kortársai, akik között élt, nem egy fényes nevet mutatnak. Jókai Mór, Bartók Lajos, Dóczi Lajos, Bercik Árpád, Varadi Antal, Aporányi Cornélie, hogy csak a drámaírókat említsük. A kritikusok közül Alexander

Bernát s akinek a színikritikáit Csiky legtöbbször becsülte: Silberstein Ötvös Adolf.

Drámáinak alakjait kik játszották? s kiknek írta a fényesebbnél-fényesebb szerepeket. Prielle Cornéliának, Blaha Lujzának, Helvey Laurának, Csillag Teréznek, Márkus Emiliának, Felekvénynek, Lenkvénynek, Fáy Szerénának, Halminak, Nagy Imrénének, Nádaynak, Ujházinak, Vizvárinak, E. Kovács Gyutának — a magyar színészet legragyogóbb alakjainak.

Saját szavai szerint „annyira ismerte a Nemzeti Színház színészeit, hogy batran lehetett volna a szabójuk”. Atvitt értelemben az is volt. Testükre, egyéniségükre, szabta a szerepeket s valóban egy egy Csiky siker egy egy kiváló színésznek a sikerét is jelentette.

Tanítványai közül nem egy a mai színész generáció legkiválóbbjai közé tartozik. Míg a Színész Akadémián tanított: tanítványai voltak: Császár Imre, Gál Gyula, Foris Pista, Hegedűs Gyula, Goth Sándor, Nyárai Antal, Báthonyi Akos, Pethes Imre, Szerémi Zoltán, Tapoczay s az aradiak jelenlegi direktora Szendrey Mihály. A nők közül említésre méltóak Delli Emma, Kaczér Nina, Medgyasszai Evelin, Kalmár Piroska és Lukács Juliska.

Munkáinak összegyűjtött kéziratjai az aradi Kulturpalota könyvtárában vannak összegyűjtve. A család iratait Farkas József dr., a kulturpalota könyvtárosa rendezte s az ő szíveségéből megtekintettük ezeket a kéziratokat. A költő betűi, mint valami csodálatosan egyforma apró gyöngyszemek jelentkeznek előttünk. Rendesebb költői kéziratot soha sem láttunk. Törlesnek, helyesbítésnek alig van nyoma az iratokban, annál több dátumszerű feljegyzés. Ezek rendkívül érdekesek. Mutatják, hogy milyen rendszeresen és gyorsan dolgozott Csiky. Penzumzerűen, minden napra beosztotta magának a munkáját. Darabjait először megcsinálta vázlatban, kidolgozott nagyjából minden jelenetét, csak akkor kezdett a téma megírásához.

(Hogy született a „Nagymama”.)

Jó szívről, tanítványaihoz való nagy jóakarattól meséket mondanak volt tanítványai. Szendrey Mihály az aradi színház igazgatója két kedves és jellemző dolgot mesélt el e sorok írójának, melyeknek egyike színésztörténeti adatnak is fontos.

Csiky — mint említettük is — nagyszívesen tudta emberére rászabni a szerepeket. Egy alkalommal darabját próbálták a Nemzetiben. Az író is ott volt a nézőtérben, majd felment egy kicsit diskurálni a színpadra. Itt találkozott Prielle Cornéliával, aki tréfásan fenyegette meg:

— Nem szeretsz már te engem Gergutz.

— Ugyan Cornélie, hogy mondhatsz ilyet, változatlanul, mint régen, adta vissza a tréfát Csiky.

— Persze, mikor még tetszetős voltam: nekem írtad a Szedervány Camillát, de azóta rám se gondolsz.

Csiky a szemrehányó szavakra megülelte Prielle Cornéliát s így felelt:

— Cornélie, most addig sétálok a Kerepesi-úton, míg új szerepedet ki nem gondolom és meg nem csinálom...

Vette a kalapját és botját s ment — sétálni. Hátrahagyott kezekkel mérte végig a mester a hosszú utat a színházról a pályaudvarig s miye visszajött, kész volt a — Nagymama tervé.

Hazasietett, leült íróasztalához és egyfolytában, javítás nélkül megírta a Nagymama első felvonását. Még aznap éjjel belekezdett a 2-ik felvonásba és két hét múlva a Nagymama a Paulay Ede asztalán fekiútt.

Bámulatos emlékező tehetsége volt. Darabjainak tárgyát — jelenetről-jelenetre — sétálva bontotta szét, szedte össze, kapcsolta-füzte szerves egésszé. Így midőn papírra tette gondolatait alig-alig kellett változtatni írásán. De ezt az írást csak kivételes szemű emberek olvashatták. Annyira tömött írása volt, hogy kevesen tudták végigbetűzni.

(Hálátlan utókor.)

Szendrei Mihály azok közé a kevesek közé tartozott, ki a mester kezeirását ki tudta betűzni és le tudta másolni. E miatt a tulajdonsága miatt csakhamar az író „belső titkárává” lett. Akinek azonban egyelőre más kötelessége nem volt, mint hogy a mester kéz darabjait másolhatta. Ezért is irigykedtek rá Csiky többi tanítványai. Ezt a tisztet Szendrei három évig töltötte be s e három év alatt élvezte Csiky atyai jószágát, amely nem hagyta el még akkor sem, midőn vidékre került, mert állandóan tudatnia kellett, hol van, mit játszik, milyen szerepeket kapott s az életnek milyen iskolája az, amelyben forgolódik? A belső túkári időkből mondotta el Szendrei a következő anekdotát, amely Csiky gondoskodó jószívét vet élénk világot:

— A mester sokat adott a kritikákra, főképpen azonban a Pester Lloyd kritikáit becsülte, amelyben akkoriban Silberstein-Ötvös Adolf szokta kifejteni kompetens véleményét írókról és színházi előadásokról. Ha Csiky premier volt, Szendrei este a mestertől két forintot kapott, amellyel aztán hajnalig fenn kellett lennie, amíg a lapok megjelentek s ő azokat összevásárolhatta. Egy ilyen premier egyszerű majdnem nagy haragot idézett elő. Ekkor adták ugyanis elő Csiky Gergelynek talán egyetlen s kivételesen gyenge darabját a Népszínházban. A „Szökött asszony” volt a címe.

— Este, — mesélte Szendrei — megkaptam a rendes két forintot és Foris Pistával, meg Szerdeini Zoltánnal elmentünk az előadás után az Ujvilág-utcai „Libold”-ba, ahol a legdrágább sült harminc krajcár volt s a bor literjét harmincöt krajcárért mérték. Ez volt a színésznövendékek Eldorádója. Itt vártuk be a Lloyd első számát s amikor elolvastuk a Silberstein rettenetes kritikáját: nem mertük felköltöni a mestert. Mit tehetünk egyebet? Nagy keservünkben egynéhány liter bort hoztunk s mesterünk megcsufolását borba tojtottuk. A boritalnak következményei nem maradtak el s mi ferde nézéssel s nem egyenes járással kerültünk reggel a mester elé. Csiky látva rajtam a szokatlan állapotot, atyai feddéssel szólt.

— Miska fiam megbolondultál?

— Dehogy, tanár ur, hanem ez a komisz Lloyd az oka mindennek.

Csiky akkorra már olvasta a Lloydot; mosolygott és lefektetett. S amikor első kiruccanásomból kijózanodtam, megveregette az arcomat s így szólt.

— Fiam nem esett olyan rosszul a Lloyd kritikája, mint amilyen jól esett a ragaszkodásod.

(Csik és titkánya.)

A nagy író egyéniségének kiválóságát, műveinek a magyar drámairodalom fejlődésére való hatását semmi sem illusztrálja jobban, mint hogy kortársai közül ugyiszólván ő az egyetlen, kinek, drámáit még ma is szakadatlan tetszés mellett adják az ország minden színpadán. Vagy talán jobb volna így mondanunk: adhatnak minden színpadon. Sőt kötelessége is volna minden magyar színháznak, hogy a Csiky évforduló estein a megemlékezés tize gyujjon föl a szentelt oltáron. Fájdalom ennek az ellenkezőjét látjuk és pedig annak a színháznak a részéről, amelynek egyenesen kötelessége a magyar drámaírók emlékeit tartani. Annál inkább, mert ti-

zenőt éven keresztül, amíg Csiky drámáiról munkássága tartott, ez a színház repertoárjának legnagyobb részét Csiky műveiből állította össze. A Nemzeti Színház a holnapi estére, Csiky halálának huszonötödik évfordulójára Othellót hirdeti. Tudjuk hogy Shakespeare is adni kell, de úgy gondoljuk, hogy megfelelő alkalmakkor Csikyt adni „muszáj”. Az aradi színház Csiky egyik legkaraszterikusabb művét, mely a maga idejében forradalmat csinált, a „Cifra nyomorúságot” adja elő az évforduló estéjén.

HIREK. LEGUJABB.

Erkezett éjjel 2 óraker

Nem sérült meg a „Deutschland.”

Hága. A „Deutschland”, mint ma reggel jelentették, vontatógőzössel összeütközött. Most ez incidensről a következőket jelentik: Az újságírók naszádja a kikötő végéig kísért el a buvárhajót, amely Mantouopoint felé tartott. A buvárhajó előtt haladt a vontató gőzös, melynek hirtelen mozdulata okozta az összeütközést. Az összeütközés következtében a vontatógőzös kazánja felrobbant és a gőzös ezután elsüllyedt. A „Deutschland” belsejében nem történt semmiféle sérülés. Az elindulás egész ideje alatt a Columbia amerikai csatahajó fényszórókkal világította meg a kikötő előtti területet, Easterpintnál, nehogy az Unió semlegességén a legkisebb sérelem is megtörténhessen.

A Reuter-ügynökség jelenti New-Londonból: A „Deutschland” tenger-alattjáró pillanatnyi helyzetét szigorúan titokban tartják. Hir szerint a tenger-alattjáró belseje nem rongálódott meg. A tenger-alattjáró néhány napon belül ismét kész lesz elutazásra. A legénység egy tagja az összeütközésről a következőket beszélt el: Az uszálygőzös váratlanul került a tenger-alattjáró elé. Az hátulról belérohant s ennek folytán az uszálygőzös kazánja felrobbant és elsüllyedt. A „Neckar” német gőzös Hirsch nevű kapitányát megmentették. A kapitány mentőövbe kapaszkodott, amelyet a tenger-alattjáró vízredobott.

Bécsből jelentik: Tschirszky német nagykövetet nagy ünnepek között ma délután három óraker temették el. A királyt Ferenc Szalvátor főherceg képviselte a temetésen. A holttestet a gyászszertartás után Osterwitzbe szállították, ahol a családi sírban helyezik el.

Wilson békeközvetítést tervez.

— Távirati tudósítás. —

A svájci szövetségtanács a Wilson által tervezett békeközvetítésről még semmiféle hivatalos értesítést nem kapott. Amerikai jelentések szerint azonban Wilson tényleg tervezi a békeközvetítések megindítását és csak az erre alkalmas időpontot akarja kiválasztani, miért is minden időbeli kombináció kitalálás. A kezdeményezés időpontjáról még nem történtek döntések.

A Newyork Herald párisi kiadása szerint a washingtoni kormányban küszöbön álló változások várhatók. Allitólág Lansing államtitkár is lemond.

Görögország jóakaratu semlegessége.

— Távirati tudósítás. —

A Corriere de la Sera jelenti Athénből: Roques francia hadügyminiszter által Szaloniki és Épirusz között követelt zóna mintegy öt kilométer széles és Grevenetól délre ér véget. A vasutat, amely a Korinthei öböltől Larisszába és Szalonikiba visz, teljesen a szaloniki hadsereg céljaira fogják felhasználni. Roques visszautazása folyamán az olasz kormánnyal is tanácskozni fog.

A Daily Telegraphnak jelenti Athénből: A görög kormány a központi hatalmak jegyzékére azt válaszolta, hogy az entente követeléseit kénytelen volt elfogadni, mert kényszerítették rá. A kormány biztosította a központi hatalmakat, hogy semlegességének határain belül amennyire teheti, mindkét hadviselő állammal szemben jóindulatu magatartást fog tanúsítani.

— A király hadikölcsön jegyzése.

Bécsből jelentik: Királyunk úgy az osztrák, mint a magyar ötödik hadikölcsönökre külön-külön tíz-tíz millió koronát jegyzett.

— Predeálnál elesett aradi hős hadapród.

Az Aradi Közlöny csak néhány héttel ezelőtt adott hírt arról a nagy csapásról, amely Jakab Dezső posta- és távirat felügyelőt és családját Dezső fia halálával érte. Az akkor kiadott gyászjelentés a gyászoló testvérek között Jakab Rezső nevét is közölte s ma ismét előtünk fekszik egy kék szegélyű szomorú papír darab, Jakab Rezső gyászjelentése. Hazájáért és királyáért ontotta forró vérért és a mélyen sujtott szülők, utolsó reménységüket vesztették el hős fiukkal. A család, mely iránt általános és mély részvét nyilvánul meg a közönség minden rétegében, a következő gyászjelentést bocsájtotta ki: Jakab Dezső, posta- és távirat felügyelő és neje született Liptel Gizella a saját, ugyiszintén gyermekeik Jenő, Ernő és Gizella, valamint az összes rokonok nevében is szomorodott szívvel jelentik, hogy a forrón szeretett és feledhetetlen jó gyermek, illetve testvér, unokatestvér és rokon, Jakab Rezső 305. honvéd gyalogezred hadapródjelöltje, folyó évi október 14-én a Predeál előtti harcokban, ellenséges golyótól találva, reményteljes fiatal életének 19. évében, hősi halált halt. A megboldogult kedves halott földi maradványait a felső tömösi temetőben nyugosznak.

— Halálozások. Id. Nagy Lajos magyar államvasuti felügyelő hatvanegy éves korában tegnap délután elhunyt. Temetése holnap, vasárnap délután fél háromkor lesz a Kelemen-tér 6. számú házból.

Özv. Schmedt Jakabné Schreiber Róza tegnap nyolcvankét éves korában rövid szenvedés után elhunyt. Holnap délután fél három óraker temetik az Andrássy-tér 3. számú házból.

— Közgyűlés. Az aradi Hungaria pamutfonó részvénytársaság holnap délelőtt tizenegy óraker az Aradmegyei Takarékpénztár nagytermében tartja rendes közgyűlését, amelyre ezuton is meghívja a részvényeseket az igazgatóság.

— Házasság. Papp László, szolgálaton kívüli hadnagy, az Aradi Első Takarékpénztár tisztviselője, ma vezette oltárhoz, gelencei Rintha Margit urleányt Szabadkáról.

— Munkásaink élmezésének megkönnyítése.

Az Aradi Közlöny Nyomdarszvénytársaság munkásainak élmezését meg akarja könnyíteni és ezért a város vezetőségénél informálódott a módosítók iránt. Lőcs Rezső helyettes polgármester a legelőzékenyebb módon óhajtja ezt a jogos és méltányos törekvést támogatni és a vele folytatott megbeszélésekből azt a meggyőződést szereztük, hogy ha mindazok az iparvállalatok, amelyek hasonló törekvés céljából már a múltban fordultak a városhoz, most munkásaik közélmezésének megkönnyítésére egyesülnének, a város igen hathatós módon tudná ezt a rendkívül jelentős tervet a megvalósuláshoz közelebb juttatni. Abban állapodtunk meg a helyettes polgármester urakkal, hogy ezuton felhívjuk mindazokat az urakat, akik munkásaik részére egy hatósági üzlet felállítását kérték, hogy tudassák az Aradi Közlöny kiadóhivatalával, hajlandók-e az akciót felvenni. Ha igen, akkor a helyettes polgármester ur a hét folyamán megbeszélést tartana az érdekeltekkel és ha oly nagyszámu munkásalád részére lesz biztosítható élmezés, hogy a tizenötödik hatósági üzlet felállítása kifizetődik, akkor ez megtörténhetik. Az akció fejleményeiről az Aradi Közlöny értesítést fog adni.

— Arad — Erdélyért. Az oláh betörések által elpusztított erdélyi falvak felépítésére újabban a következő adományok érkeztek Kintzig János főispán hivatalába: Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak Igazgatósága 1000 kor., Az Aradi Philharmonia Egyesület folyó hó 5-én rendezett hangversenyének tiszta jövedelme 785 kor., Schwarcz Simon Fiai és Társa 300 kor., özv. dr. Tolnai Jánosné 200 kor., Stauber József 200 kor., özv. Jegessi Károlyné 100 kor., Herbstein Cecília 100 kor., Képpich Jakab dr. Singer János sirkő avatására szánt koszoru megváltása címén 100 kor., Issekutz László dr. 100 kor., Az Országos Orvosszövetség Arad és Aradmegyei fiókja Singer János sirkő avatására szánt koszoru megváltása címén 50 kor., Reich Irma 5 kor.

— Adományok. Az Aradvárosi Vöröskereszt Egylethez újabban a következő adományok folytak be: Halottak napjára koszoru megváltás fejében: Purgly Lászlóné Sofronya 100 korona, Kohlmann Armin 4 korona, Halász Jenő 10 korona, Halász József dr. 4 korona, Kintzig János 100 korona és a m. kir. népfelkelő őrszázad tisztikara és legénysége a Királyért és Hazáért hősi halált halt bajtársak sírjára, halottak napja alkalmából helyezendő koszoru megváltásaként önként felajánlott fillérekből összegyűjtött 150 korona. Továbbá adományoztak: Bárány Testvérek 50 korona, Prolich Lőrincné 10 korona, özv. Kintzig Józsefné 1030 korona és Schweiger Miksáné 3 koronát, mely adományokért ezuton is halás köszönetet mond az Aradvárosi Vöröskereszt választmány elnöksége nevében Vásárhelyi Janka elnöknő és Hász Erzsébet alelnöknő.

— A vízvezeték elzárása. Zádor Imre gépüzemigazgató értesíti a közönséget, hogy az alant felsorolt helyeken és napokon a vízszolgáltatás este fél 10 órától reggel 5-ig szünetelni fog. November hó 20-án: a Zrínyi-utca, Furray-utca, Rákóczy-utca, Lázár Vilmos-utca, Asszalos Sándor-utca és Bockó-utca; 22-én: a Hal-tér, Thökoly Imre-utca, Alsó Marospartsor, Hajó-, Hunyady-, Beresényi-, Határ-, Háromveréb-, Óvár-, Damjanich-, Csernovits-, Koszoru-utcaiban; 24-én: az Attila-tér, Thökoly-tér, Szent István-, Flórián-, Aulich Lajos-, Heim Domokos-, Lipót-, Mikes Kelemen-, Knézich Károly, Kálvin János-, Deák Ferenc-utcaiban.

— Birtokosere. Konopi Kálmán dr. eladta Erzsébet királyné-körut 18. sz. házat 80000 koronáért Herold Antal és nejének. — Hőgye Károlyné eladta Baross Gábor-utca 35. számú házat 8300 koronáért Boné Mihály és nejének. — Orbán József és neje eladták Bethlen-utca 11. számú házat 12000 koronáért Cseh Sándor és nejének. Vörös Gábor és neje eladták Zsófia-utca 3. számú házat 6400 koronáért Orbán József és nejének.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 4 órakor.

Feladta az entente a szalonkii expedíciót. — Wilson békeakciójának kudarca.

Bécs. A király állapotáról a következő orvosi jelentést adták ki: **Öfelségénél ma reggel óta, annak ellenére, hogy a hurut nem változott, könnyebb lázszerű hőmérsékletemelkedés állott be, amely este 38 fokig emelkedett. Szívműködés jó. Légzés nyugodt. Öfelsége mindamellott az egész napot a munkának szentelte, azonkívül Waidburg grófit és grófnét, Montenuovo herceg főudvarmestert, Paar és Bolfras főhadsegédekét és Burián István báró külügyminisztert fogadta.**

Zürich. A francia kamara hadügyi bizottságában Briand miniszterelnök kijelentette, hogy alapos reményel vannak arra, hogy a béke a jövő évben bekövetkezik, de addig a legsúlyosabb áldozatokat kell meghozni.

Hága. A Timesnek jelentik Pétervárról: Stürmer betegségében komoly fordulat állott be. Orvosai az állapotát válságosnak mondják.

Amsterdam. Pétervárról jelentik: Az orosz kormány kijelentette, hogy Lengyelország visszaállításáról teendő közleményeit a lengyel területek visszahódításáig elhalasztja.

Zürich. Sarrail tábornoknak Roques hadügyminiszterrel történt tanácskozása után az összes raktárakat kiürítették és a hatalmas élelmiszer és munióciókészleteiket hajókra szállították. A hajók a kikötőből még nem indultak el. A francia és az angol tisztetek nyíltan beszélnek, hogy már nem sokáig időznek Szalonkiben.

Basel. A National-Zeitung egy előkelő személyiségtől, aki Wilson békeközvetítési akciójának intim részese, arról értesül, hogy az előzetes puhatólódásokból kiderült, hogy a két hadviselő félnek minimális békefeltételei egymással homlokegyenest ellentétben állanak. Wilson a semlegesekkel még nem állapodott meg, vajon publikálják-e a békeközvetítési tárgyalások megindulását és azoknak menetét. A semlegesek között is nézeteltérés van. Számosan azt állítják, hogy a semlegesek a hadviselőkre semmiféle nyomást nem gyakorolhatnak. A békeközvetítés ezért csupán kivánság marad, amelynek eredményei kilátástalanok.

A semlegesek el akarják kerülni azt a veszedelmet, hogy esetleges háborus bonyodalmakba keveredhessenek. A különbéke közvetítését pedig a semlegesek leghatározottabban elhárítják maguktól, mivel ez a semlegességgel nem egyeztethető meg és a hadihelyzet befolyásolásának minősíthetnék.

— **Baleset.** Ma reggel a vasuti pályaudvaron baleset történt, mely csak kis híján nem vált végzetessé. Az állomás tulsó oldalán történt a baleset, ahol Barna Pálné és Mikle Mária munkások egy a vágányon álló kis kocsirol szenet raktak le. A közelben tolattak és két vaggont valahogyan a vágányra dobtak, ahol a két munkásnő dolgozott. A két vagon nagy gyorsasággal szaladt végig a vágányon és a két nő munkaközben nem vette észre a közeledő veszélyt. A vagonok neki vágódtak a kis szenes kocsinak és a két nő is ezzel a kocsiival a vagonok alá került. Súlyos sérülésekkel, összevissza törve szállították be őket a mentők a kórházba. A rendőrség nyomozást indított, hogy kik a felelősek a balesetért.

— **Aradvármegye főispánjához érkezett újabb adományok a rokkant katonák, hadi özvegyek és árvák alapja javára:** Ópécskai előljáróság gyűjtése 310, Heim János, Battonya 20 korona. — **Aradvármegyében elhelyezett menekültek részére:** Purgly László, Sofronya 500 korona.

— **Köszönetnyilvánítás.** Kohn Henrik Keszendrőről egy láda almát és diót, Hartmann Samu 25 kg. babot adományozott az izraelita fiúárvaháznak. Dr. Keppich Jakabné egy uszonnát adott az árvaház növendékeinek. Mindezen nagylelkű adományokért hálás köszönetet mond az izr. árvaház vezetősége.

— **Harisnyákat, toilett szappanokat, kefeárut, erszényeket, reticulókat, dohánytárcákat, kiváló minőségben árusít Grünwald és Moskovitz cég Aradon, József főherceg-ut 1. szám alatt (Városházával szemben).** 2025

— **Ertesítés.** Weisz Hugó jóhírnevű aradi fényképész haza érkezett és műtermének vezetését személyesen ismét átvette. Kéri a n. é. közönséget, hogy karácsonyra szánt fényképfelvételeiket, rövid ideig való itthon tartózkodása alatt, előjegyzés szerint eszközöljék, naponta 9—12-ig és 2—6 órák között. Telefon 211.

— **Divatterem áthelyezés.** Brüll Nővérek női divattermüket Csiky Gergely-utca 9. szám alá helyezték át. 5745

— **Mindenki keresse fel Fischer Simon** Nagyáruházát a Szabadság-téren. Trikók, harisnyák, férfi ingek, kalapok nagy választékban, gyermek-kocsik gyári raktáron. 5628

— **Erdélyi előfizetőinkhez. Tisztelettel kérjük azokat az erdélyi előfizetőinket, akik otthonukba visszatértek, tudassák e körülményt a kiadóhivatallal, hogy a lapot folytonosan küldhessük b. címükre.**

TANÜGY.

(—) **A pozsonyi egyetem ünnepe.** Pozsonyból jelentik: Holnap, Erzsébet napján ünnepélyesen átadják az Erzsébet tudományegyetem céljainak a kincstári épületeket. A király nevében Albrecht Ferenc József főherceg, a katonai kincstár nevében Krobotin báró hadügyminiszter és a kormány képviselőjében Jankovich Béla közoktatásügyi miniszter jelenik meg.

(—) **A kereskedő tanonciskolában a tanítás** már rendszeresen folyik. Az iskola helyisége a Boros Béni-tér 11. számú házban van. A közlekedés a Nádor-utca felől, az udvaron át történik. A tanítás rendje november 20-ától kezdve némileg megváltozik, amennyiben az előkészítő osztálynak hétfőn, szerdán és pénteken, az I. osztálynak kedden, csütörtökön és szombaton, a II. osztálynak hétfőn, kedden és pénteken, a III. osztálynak szerdán, csütörtökön és szombaton lesz tanítása. Beiratkozni ezen kívül minden hétköznap reggel 8 óra előtt a II. Vilmos császár-téri iskola épületben lehet. — Az igazgatóság.

Hová lett a tejfölösleg?

(Detektív riporterünk Mr. M. I. T. Pudding szerzőzés kutatása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Tizenötödike óta nyilvános helyeken tilos az uszonna-tejeskávé kimérése. Lapunk tudósításaiból olvasóink már tudják, hogy ezen intézkedés következtében naponként száznyolcvan liter tej szabadult fel azok részére, kiknek a tej nélkülözhetetlen, de mégis nélkülözni voltak kénytelenek. Itt első sorban a betegekre és kisdud gyermekekre gondolunk. Miután szerkesztőnkhez sok panasz és kérdőlevél érkezik, hogy **hová lett a tejfölösleg**, megbíztuk egyik legügyesebb riporterünket, M. I. T. Pudding urat, hogy az előttünk is rejtélyes kérdést tisztázza. Riporterünk a következő jelentéssel számolt be kutatása eredményéről:

— Miután napokon át, pénzt, dohányt, időt, fáradságot és cipőtalpat nem kimélve, sikertelenül kutattam, elhatároztam, hogy felkeresem Éva néni, az Aradon élő, messzeföldön hűs, csalmhatatlan, igazmondó asszonyt, aki előtt titok nincs, aki minden rejtélyt fölfed, — aki megmondja a múltat, a jövőt, a jelent — de ez még mit sem jelent, — megmondja ki az anyád, ki az apád — ő kételyben soha nem hágy — ő megmondja azt is — hej! hova lett száznyolcvan liter tej.

— Gyönyörű teiholdas est volt. Ismert, 40 kőrös piros Marta-Autom óránkénti 85 kilométeres sebességgel száguldott. Kevéssel éjfél előtt kitértem Gájba. Éva néni házában erős kézzel megérintottam a féket és autóm hirtelen zökkenéssel megállt a kapu előtt.

Néhány pillanat múlva bent állottam Éva néni fogadószobájában. A szobában sötétség uralkodott, csak a mennyezetről lógott le egy piány lámpa, mely gyöngye, halovány, lila fényű sugarival misztikus világosságot vetett alá. Éva néni, egy titkos ajtón át, belépett a szobába. Magas, karcsu alakját, fekete, rúncos pongyola fedte. Arca sápadt volt, majdnem egészen fehér, mi érthető is, ha arra gondolunk, hogy mily szoros és gyakori összeköttetést tart a szellemekkel. Mialatt voltem szemben egy alacsony kereveten helyet foglalt, alkalmam volt ezt a híres asszonyt alapos megfigyelés alá venni. Nem láttam sem dupla tetőt, sem dupla feneket, sem gyanus szert, vagy szerszámot, itt szédelgésről, megtevesztésről szó nem lehet, — ez az asszony meg fogja mondani nekem, hova lett a száznyolcvan liter tej! — „M. I. T. Pudding — szóltam magamhoz — ez record riport lesz” és újra megtöltöttem pipámat.

Miután Éva néni meghallgatta kérésomat, sötét mutatóujjának egy intésére a halvány világító fény kialudt, a sötétségben csak Éva néni fehér homloka volt látható.

Halálos csend következett. E percek valóságos kisértetiesek voltak. Újra megtöltöttem pipámat, mert éreztem, hogy ezek nagy, súlyos pillanatok, midőn megszületik a válasz, amelyre egy türelmetlen, kíváncsi város minden lakója, visszafojtva lélekzetét, vár...

Homlokomat hideg izzadságcsöppök lepték el, egész testemben ideges remegés, szívem verése megállott...

Világosság támadt... Éva néni ott ült helyén... arca lázrózsákkal volt tele... szemei lehunyva... keskeny szájszélei görcsösen összeszorítva, — látszott rajta, hogy emberfeletti módon gondolkodik...

Most hátborzongatóan rémes jelenet következett.

Éva néni hirtelen felpattant helyéről... teste kiegyenesedett... egyenes és merev lett, mint egy bot. Ugy tett egy lépést előre... ajkai szótlan nyíltak, de csak egyetlen szót ejthettek ki: „A tej” — aztán nyomban, oly egyenesen és mere-

ven, amint állott, elvágódott és holtan elterült előttem a padlón...

Fulton rendszerű karkötő órám 1 óra 15 perccel mutatott éjfélt után. Megtöltöttem pipámat és 40 lóerős ismert piros Marta-Autómmal 95 kilométeres sebességgel a főkapitányságra hajtottam és megtettem a jelentést.

A boncoló orvos hivatalosan megállapította, hogy a hirtelen halált a tüdőelégeltetett gondolkodás okozta.

Goddam! soha sem fogjuk megtudni, hogy hova lett a fölöslegessé vált száznyolcvan liter tej. (K—II.)

EGYESULETI ÉLET.

(*) **Uj patronázs.** Az aradi nővédelmi hivatal patronázs szakosztálya holnap, vasárnap délelőtt 11 órakor a katolikus kör helyiségében, ünnepi gyűlés keretében, megalakul. A gyűlés tárgysorozata a következő: 1. Megnyitó beszéd, mondja Lakatos Ottó dr. minorita rendfőnök. 2. A patronázs szakosztály munkaprogramja, ismerteti özv. Rónay Imréné, szakosztályvezető. 3. A patronázsmunka örömei, előadja Balázs Benedikta, szociális missziótársulati nővér. A gyűlésen a szakosztály tagjain kívül a patronázs-munka iránt érdeklődőket is szívesen látja — a nővédelmi hivatal.

(*) **A szociális Missziótársulat** aradi szervezete november 20-án, hétfőn délután 5 órakor a városháza dísztermében rendezti novemberi összejövetelét, melyen *Schlachta* Margit fog előadást tartani. A tagokat és érdeklődőket ez uton is meghívja az elnökség.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. november 19-én vasárnap:

Dé után fél 4 óra kezdés a négy akta:

Gésák vagy egy japán teaház története.
Operette 3 felvonásban.

Este 8 órakor rendes helyekkel:

C) Bérlet. C) Bérlet.

Bernát bácsi.

Családi kép 3 felvonásban.

Kezdeté 8 órakor.

A szerkesztést lelei:

Rudnyánszky Endre távollétben:
Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatti közlöttekért nem vállalunk felelősséget.)
Limbeck János és fia első m. kir. szab. érckoporsó gyára és temetésrendező vállalata Arad.

Özv. Nagy Lajosné szül. Kalmár Emília, valamint gyermekei Imre, Lajos, Emma és unokája Imke mély fájdalommal tudatják, hogy a végtelenül szeretett, felejtethetetlen drága jó férj, apa, illetve nagyapa

id. NAGY LAJOS,

magyar államisági felügyelő,

életének 61. évében, f. hó 17-én, délután 1/4 órakor rövid szenvedés után megszünt élni.

Életében sok jóval és szeretettel volt övéi iránt, kik előtt emlékezete élni fog örökké.

Drága szeretett halottunk hült tetemeit f. hó 19-én délután 1/3 órakor fogjuk a róm. kath. szertartás szerint, a Kelemen-tér 6. számú gyászaházból a felsőtemetőben levő családi nyugalóhelyre kísélni.

Legyen emlékező a föld, nyugalma csendes!

Arad, 1916. évi november hó 17-én.

Br. Bedeus Zelma ferj. Nagy Imréné, Mladin Emília ferj. Uj. Nagy Lajosné, menyel. Kamar Franciska, Kalmár Árpád, Virágháty Ilona ferj. Kalmár Árpádné, sógora, illetve sógornő. 21

Limbeck János és fia első m. kir. szab. érckoporsó gyára és temetésrendező vállalata.

Schmidt Elek, társulati főmérnök úgy a maga, mint családja, valamint a németországi rokonság nevében is mély fájdalommal tudatja, hogy fiú ragaszkodással szeretett jó édes anyja

özv. Schmidt Jakabné
szül. Schreiber Róza,

e hó 17-én, d. u. 6 órakor, életének 82-ik évében, rövid szenvedés után csendesen jobblétre szenderült.

A megboldogult földi maradványai e hó 19-én, délután 1/3 órakor fognak az Andrássy-tér 3. számú gyászaházból az ág. evang. egyház szertartásai szerint megáldani és a helybeli felső temetőben lévő családi sírhelyben örök nyugalomra helyeztetni.

Aldás és béke legyen drága hamvai felett!

Arad, 1916. november hó 18. 21

Kitűnően megvéd a

NATIONALE
GIESSHÜBLER
Törzsvíz
SAVANYUVÍZ

szociális infectious
hajtól; a pusztó
gránitalkiból
lakod.

Több egészségügyi központban bevált.

6831

APOLLO SZÍNHÁZ.

November 19-én, vasárnap:

World amerikai filmgyár
szenzációs felvétele.

Róbert Warwick sorozat:

Mister Robinson.

Történet a vad nyugatról 4 felv.
Írta: John F. Scheldon.

Főszereplő:

RÓBERT WARWICK.

Az előadások hetköznap 5, 7 és 9 órakor, vasárnap 3, 1/5, 6, 1/8 és 9 órakor kezdődnek és nem folytatásosak. Vasárnap a 6, 1/8 és 9 órai előadásokra is számított jegyek adatnak ki, s azok már délután 2 orától megválthatók.

Élvtovos: Karthausi.

Mint a Magyar Olaj és Zsiripari Központ albizományosa

tökmag és napraforgómag
összevásárlását megkezdtem úgy Aradon, mint vidéken, igazolt megbízottaim által.
5964 **Werner Károly.**

Borossebesi tölgyerdő-vállalatomhoz ács-mestereket és ácssegédeket keresek

talpfafaragás

és hasonló — májusig tartó — erdőmunkálatok céljaira. Jelentkezni lehet:

Fránki S. József 5928

fatermelőnél

Arad, Weitzer János-u. 7. szám alatti irodában.

Eladó:

20 kat. holdas szőlő a hegyalján, déli fekvés, szép lakházzal, kolnával, 7 prés, 250 hl. kád, 1500 hl. hordó, gőzerőre berendezett gépfelszereléssel, istállóval, az egész terület vízvezetékekkel öntözhető, továbbá egy szép emeletes modern bérház, adómentes, a piac közvetlen közelében. Több földszintes, egy- és kétemeletes bérház. Egy 84 holdas síkfekvésű szőlő, 10 szobás modern uri lakval.

Ertesítést ad

Szücs F. Vilmos, Arad

Karolina-utca 10., hol olcsó amortisatiós kölcsönök is kaphatók. 5899

SIESEN

az őszl idény beálltával

FEDAK-CIPÓKRÉM

szükségletét idejekorán beszerezni. Dacára a mai nehéz viszonyoknak, sikerült az előállításához szükséges nyersanyagokat nagy áldozatok árán csekély mennyiségben beszerezni, úgy, hogy az ebből gyártott

FEDAK-CIPÓKRÉM a háború előtti minőségnek felel meg.

Kérjen mindenütt

Óriás FEDAK-CIPÓKRÉMET

Egy doboz ára 50 fillér.

APOLLO SZÍNHÁZ.

November 20., 21., 22., 23., hétfő, kedd, szerda, csütörtök, az „ARANY”-sorozat IV. filmje:

Lady Beatrice házassága.

Egy asszony regénye 4 felvonásban. Főszerepben: **HOLBROOK BLINN.**

2 gépész

szántáshoz mérsékelt díjazásért ajánkozik.

Cím: Jámbor Mihály, Makó Baross-utca 8. sz. 5927

Hizlalt elsőrendű sertéshus kimérése.

Tiszteleivel tudatom a n. é. közönséggel, hogy Arad sz. kir. város közönsége tulajdonát képezett 220 drb. hizlalt sertések levágatását megkezdtem.

A sertések hús, Aulich Lajos-utca 16. számú hentesüzletében lesznek kimérve. Tekintve, hogy hetenként 25—30 drb. hizlalt sertés kerül levágás alá, állandóan friss hús áll a n. é. közönség rendelkezésére.

Szíves pártfogást kér
Simandán György,
hentes mester.

5771

Rum—likőr

essentiák és kompozitívok

„RUMAROM”

50 filléres üvegekben, 2 liter finom Tea-rum készítéséhez, kereskedőknek 40% rabat áruban.

Szemző Armin

áruügynökségénél, Arad. 501
Interu. bán telefon 592. sz. m

Erdélyi,

kézzel szedett

esemege alma

5808

megrendelhető:

Körösvölgyi

Pálinkarakterban

Arad, Lloyd-palota. —: Telefon 651.

Dr. Palócz

k. egészségügyi tanár v. körhízl specialista orvos

Budapest, IV., Károly-kö: ut 2. sz.
Sok évi ériási speciális praxisa folytan teljes biztonsággal felismeri es kigyógyít a úgy férfiaknál, mint nőknél a titkos es nemibetegsegeket, valamint az azokból származó összes bajokat. Rendel hétköznapokon d. e. 10—12, d. u. 3—5 óráig. Ha személyesen lehetetlen volna megjeenni, válaszolyeges levélre szívesen ad **éjjelen** felvilágosítást atólól, hogy ott-honi kurával hogyan szabadulhat meg gyökeresen a bajától. 6911

Leánynevelő-intézet

(Internátus)

Uri leányok részére.

Gondos nevelés. Magántanulók előkészítő tanfolyama. Zene es idegen nyelvek oktatása.

Székely Ilonka

okl. tanítónő

Arad, Batthyány-utca 10. sz.
Telefon 933. 1717

Ujdonság!!

Nékiilyzetetlen kézi varró. — Egy háztartásban sem hiányozhatik. Különösen ajánlható vassal es posztalvartalókknak, iparosoknak, hivatalnokknak, gazdáknak, munkásoknak.

kézi varró ár.

Stappöltéssel varr mint a gép. Bőrtárgyakat: mint bőrcsizmákat, cipőt, szőnyeget, fűtőruhákat, zsákokat, kocsikarabot foltozhatunk vele.

Praktikus a hadban álló katonáknak is! — Gyönyörűnek es viziontelármutóknak eredmény. Kéz varró ár kellekekkel es három különböző típusal Kor. 4.20 fill. Utánvet mellett portómentes. Kizárólagos képviselő: 7009

LACHMANN P. E.

Bécs, IX., Mosorgasse 2. Aht: 14. Tábori postaküldemények es az ország előzetes bekioldés ellenében.

Sajat termésű, kitünő, tisztán kezelt magyarádi 6- es pecsénye

borok

ugy nagyobb mennyiségben, valamint palackokban kaphatók

Winter Adolf

ügyvédnél Aradon, 4320
Deák Ferenc-utca 40. szám.

Földbirtokosoknak

15—65 évre törlesztéses jelzalog, állami, megyei, városi s nyugdíjalappal bíró magánintézetek tisztviselői, nemkülönben századostól felfelé katonatisztek részére

10—30 éves törlesztéses

kölcsönöket folyósíttat

a „Budapesti Kölcsönközvetítő es Parcellázó Részvénytársaság”

Budapest, VIII., Kenyérmező-utca 6. szám.
Bővebb felvilágosítást ad Bonyhady József ur megbízottunk
ARAD, Kapa-utca 47. szám, 5508 csak délután 3—4 óra közt.

Eladó háztelek

Lugoson a város központjában, a Temes mellett két utcára nyíló

teljesen berendezett asztalos műhellyel. 5951

A telek területe 600 m², a beépített terület 112 m². Azenkival raktár es 5 m. széles, 25 m. hosszú fedett folyosó. Bővebbet a tulajdonosnál, Lugos, Hunyadi-u. 11.

135 koronáért egy finom téli öltönyt.

180 koronáért egy finom téli kabátot mérték után készít

Hauptfogel Ferenc

férfi szabó mester

Kazinczy-utca 5. szám. 5877

Világoson

a Fő-utcán levő, közhelyiségre igen alkalmas

1 pince es 4 szobás

hásam 1917. január 1-től

k i a d ó.

Bővebbet: 4320

Tamás János

tulajdonosnál **VILÁGOSON**

Legjobb fogviz

több nemzetközi kiállításon fogmagasabb kitüntetésekben részesült.

500 koronát

fizetnek annak, ki fogvizének használatát mellett, üvege 1 kor. valeha ismét fogfá.ást kap, vagy a szaja büzlik. Ed. Bartilla-Winkler utóda L. Pian Wien, X., Goethe-gasse 7. Kapható minden gyógyszerárban es drogueriarban. Aradon: S. Földes Kelemen, Deák Ferenc-u. 11. sz., Heha Vilmos, Batthyány-u., Hajós Arpad gyógyszerárban es Vojtek es Weisz drogueriarjában. Vidékre — azol nem kapható — küldök 7 üveget kor. 7.20 bérmentve. Kérjünk mindenütt határozatlan Bartilla-féle fogvizet. Hamisítványok felelőtől jól díjaztatnak. 8921

Zongora javítások

es hangolások ugy helyben, mint vidéken pontosan eszközöltetnek.

4320

Ehrbar Henrik

zongorahangoló
Arad, Batthyányi-u. 26.
Városi zeneiskola.

KURZER BERTALAN

végzett bécsi orvosi egyetemet es Budapesten vizsgázott fogtechnikus műterme Weitzer J.-u., Minorita-palota, II. em.

Fogat huz, plombál. Készít egyes fogat ép ugy, mint egész fogsorokat, arany koronákat es arany hidakat.

FOG- kőmécsek, aranyból, platina, arany és ezüst, amalcamból és a fog színével azonos porcellánból.

FOG- koronák, hidak, egész fogsorok szájpádás nélkül aranyból, platnából vagy porcellánból.

FOG- kővek eltávolítása, fogak fehérítése és hibás fogsorok átalakítása, valamint javítása.

FOGHUZAS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely 100 alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban, nemkülönben Amerikában a leghíresebb fogszpecialistáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legtekélyesebb műszereivel van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legtekélyesebb esetekben is a legelőjesebb mértékben megfelelhessek. JACOBI GYULA vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárati Eötvös-utca 17. Telefon 757. szám.

Apró hirdetések.

Házasság.

Intelligens, szolid 55 éves özvegy nő, jó háziasszony, 12000 korona vagyonnal, ismerettség hiányában házasság céljából azonnal keresi hozzáillő, intelligens, egyedülálló uriembert ismeretségi, ki szívesen kellemes otthonra várják. Csakis komoly ajánlatok vehetnek nyelvémbé, amelyek „Szolid asszony” jellegre a kiadóhivatalba kéretnek. 5807

Oktatás.

Eine deutsche geprüfte Lehrerin sucht Privatstunden. Näheres in die Administration. 5965

Kérek, szakértés

Könyvvitel, levelezés, számtan, gyorsírás, gépirás 4 havi magántanfolyam v. főkönyvelő vezetése alatt. Díjtalan állás-közvetítés. Beiratkozások naponta Lázár Vilmos-utca 2. 5969

Alkalmazást keres.

Házvesztőknök

vagy jobb házbá szakácsnőnek ajánlok. Vidékre is. Cim a kiadóban. 5939

Előadóknök

kinek a rőfös- és rövidáru szakmában több évi gyakorlata van, állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 5948

Irodistanő

első vagy második könyvelésre, gép-, esetleg gyorsírásra állást keres kezdő fizetéssel. Cim a kiadóhivatalban. 5950

Mindenek szakácsnök

kisebb családnál állást keres. Orczy-utca 12. 5948

Negy polgári

végzett leány, ki a német nyelvet is bírja, állást keres: üzletben, magános nőhöz, vagy gyermekekhez. Vidékre is. Utóbbi két esetben háziállat-tenyésztést is végez. Cim a kiadóhivatalban. 5948

Fiatallány

ki németül is beszél és a háztartásban is jártas, gyermekek melé, idősebb urnőhöz, vagy házassárhoz ajánlkozik. Cimeket a kiadóba kér. 5957

Házvesztőknök

ajánlkozik fiatal, intelligens asszony urhoz, vagy urnőhöz. A háztartás minden ágában és varrásban jártas. Vidékre is elmegy. Nagyvárad-út 9. szám. 5959

Szaktépzett

fűszeres segéd, idősebb, 4 nyelven beszél, december 1-re állást keres. Slamovits B., Arad, Arpad-tér 2. 5960

Jóírás

urieleány elvállal masolást, esetleg otthon elvégezhető. Cim a kiadóban. 5961

Alkalmazást nyer.

Ügyes, megbízható

szobaleány ur családnál azonnal felvétetik. Cim a kiadóban. 5967

Perfect magyar-német

levelező- és gépirónő irodánkban azonnal vagy december 1-en felvétetik. Grünwald és Moskovitz. 5971

Ein deutsches Fräulein

wird gesucht zu einem grösseren Kinde, auf die Nachmittag's Stunden. Adresse in die Administration. 5945

Dolgos hint felvezünk. Ládakeszítésre betanítjuk. Andronyi Kálmán utóda! pezsgőgyár. 5958

Keresők

azonnali belépésre románul beszélő vagyeskoreskedő segédet. Taussig C. és Társa. Kápolnás. 5857

Gyermektelen

házhöz 13-14 éves tiszta cselédeány azonnal is felvéteuk. Schweidol József-utca 19. 6000

Ügyes.

megbízható, kifutó íru fizetéssel felvétetik. Váraol János órás, ékszerész, Boros Béni-tér 16. 5934

Lakás.

Háromszobás

modern lakást keresek belvárosban másius eiseleire, esetleg előhore is. Ajánlatokat kiadóba „Kényelem” jellegre. 5958

Két fiatal ember

keres szép, világos, jól butorozott szobát. Cimek a kiadóban leadandók. 5958

December 1-ére

keresek egy 3 vagy 2 szobás butorozott lakást, fürdőszoba és konyhaberendezéssel, villany- vagy gázvilágítással, a Fő-térhez közel, földszinten vagy első emeleten. Cim a kiadóhivatalban. 5987

Egy vagy két

kényelmesen butorozott szoba kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 5968

Egy szoba, konyha

kis kamarával, december 15-re kiadó. Sarosi utca 7. szám. 5967

2 elegáns butorozott

szoba kiadó. Forray-utca 3., I. em. 5968

Két 2 szobás utcai lakás

modernül felszerelve, azonnaira, ugyanott pincehelyiség kiadó. Hasszinger u. 5. 3116

Knechtel mály-utca 9. szám

ház eladó. Bővebbet ugyanott. 5841

Egy 7 szobás

modern macánház, nagy telekkel eladó. Cim a kiadóhivatalban. 4535

Fiórián-utca 35. sz. ház

eladó. Bővebbet ugyanott a házmester-nél. 5594

Vétel és eladás.

Cserébe

kerestetik használt női nyereg férfi nyereggel, vagy megvételre. Cim: Zaránd, postahivatal. 5938

Eladó

egy szép selyemmel bélelt bieber galléros angol plüsch női városi bunda és ugyan-csak bieber karmantyú, továbbá szövet-ruhák és női fehérnemők. Cim a kiadó hivatalban. 5947

Egy

alig használt nagy utas bunda eladó. Cim a kiadóhivatalban. 5941

Betevagolt hátasú.

5 éves, 164 cm. magas, teljesen hibátlan, kitűnő karban lévő pej kanca, fogságra esett tiszta tulajdona, 3200 koronáért eladó. Megtekinthető községi jegyzőnél, Mezőhegyes. 5942

Eladó

egy keveset használt «Puch» motorkerékpár, használatlan gummatroncszal és egy új kerekpár. Megtekinthető d. e. 10-12-ig a Marta gyár kapusánál. 5911

Eladó

egy használt bőrfedeles hintó, esetleg csak a bőrfedel. 400 koronáért. A bőr nyerveknek vagy eszimatáztatásra igen alkalmas. Érdeklődők írjanak Nyamez György Jeryzőnek, Bel. 5952

Könyvtáros

zenecsbura — 50 legújabb zeneművel, — eszimatáztatást elfogad 90 korona helyett 4. 6 és 8 koronáért Knleser L. „Mánerva” könyvkereskedése Arad, Dobó-utca 1. Telefon 791. 1066

Tégla

80.000 darab, jó minőségű, jutányosan eladó. Cim a kiadóban. 5905

Két

csinos kiállítású vaskályha, továbbá egy négykaru gáz ebédő-cillár eladó. Apponyi-körut 1. szám, I. em. 5938

Fényő, dísz- és gumölcső-csemeter, igen sokféle fajban, továbbá szomsz, valamint 1-2 éves gyökerecs, telepítésre, illetve pótlásra rendkívül alkalmas riparia (ame ikai) szőlővessző, valamint nagymennyiségű szőlőka-ó eladó. Bővebb felvilágosítást nyújt Ortutay Lajos Deák Ferenc-utca 29. 5849

Egy

kétéves, élő, szelidített Szback eladó. Megtekinthető: Dobó utca 1/a. 5774

Reuma, csusz, vesefájdalmak gyógyítására villamos hőszóróny eladó. Bauer, Zrínyi-utca 4/a. 5487

Egy

teljesen jókarban lévő nagy nyolcas Marschall céplőgepparnitúra eladó. Rafajlovits Mátos, Batonya. 5938

Eladó

két jól behajtott, kivitartó, erős, gyorsjárású kocsi 10, 8 évesek, 168 magasak, egyik szürke kauceza, a másik pej herelt. Cim a kiadóhivatalban. 5930

Új butorhitel

Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hiteleképes egyéneknek kölcsön, és részletfizetésre szállított Garai Károly bel. cég tutorizetében Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 913

Tábori dobozok.

levelező-lapok, levelek és papírárak nagyban és kicsinyben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papírkereskedésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadság-tér 1. Telefon 308. 601

Vessék

a legmarasabb árban uraktól levett férfi ruhát, mindenféle egyenruhát valamint használt butort. Vidékre is megyek. Bleier Ignácz, Boczkó-utca 1. 229

Magyaradon

eladó 300 hl. ideai termésű, kitűnő minőségű bor, — loco pince. — Ugyanott haláleset folytán eladó 11 és fél hold szőlő, két kolnával, teljesen berendezve. Érdeklődők forduljanak: Wexerle Nándor főszőlőbárhoz, Marosberkes, Krasó-Szörény vármegye. 5929

Különféle.

Kerem azon hegyet,

ki egy katona karján ment és egy boát talált kedden, sziveskedjék kiadóba beadni. 5970

E. vesszett

17-én délután egy arany nyaklánc, megtaláló kériük illő jutalom ellenében Hoffmann Otó cégnél leadni. 5954

Keresek

egy személy részére házi ebédkosztot 120 kor-ért, a Kossuth-utcahoz közel. Kossuth-utca 67. (papírüzlet). 5962

Üzleti ház,

melyben kocsmá és szatács üzlet van, eladó Cim a kiadóban. 5836

Három koronáért napon a

ebéd és vacsora kapható. Ebéd három fál etel, vacsora sült kőzzettel, saláával. Izletes magyar konyha. Ugy kihordás, mint bent étkezőre abonensek felvételnek. Cim a kiadóhivatalban. 5919

Romokvitteken

mészhomok téglagyártásra fényes jövedelmet biztosít. Alig használt teljes berendezés kedvezően kapható Kovács Soma Társ cégnél, Aradon. 5946

Okleveles

óvónő, ki gépirásban jártas, lehetőleg ügyvédnél állást keres. Mikos Kelemen-utca 9. Ugyanott egy jó férfi télikabát eladó. 5935

Varjassy Lajos-utca 113. sz.

beltelkes ház eladó. Ertekezhetni lehet Faniháber Józsefnél, Elek. 5846

Sarok ültethelyiség

Forray- és Hasszinger-utcák sarkán, január 1-től kiadó. Háztulajdonosnál. 5944

Vakkereskedés

eladó, áruaktár és berendezéssel Molnár Gyula Lippa, Fő-utca. 5923

300—1916. végreh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. törvényesének 1914. évi 12202. és 12000. sz. végzése következtében Dr. Brasca Aladár aradi ügyvéd javára ujszentanna lakások ellen 2000 kor. s jár. erejéig 1914. évi május hó 16-án fogatatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 600 koronára becsült következő ingóságok, u. m. csikó, kocsi, lőszerszám nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a világsi kir. járásbíróóság 1914. évi V. 294. sz. végzése folytán 2000 korona tőkekövetelés és ennek 1914. évi május hó 1. napjától járó 6% kamatai 1/2% váltódíj és eddig összesen 182 kor. 95 fill. bíróilag már megállapított költségek erejéig, Ujszentanna községben, végrehajtást szenvedék lassan leendő megtartására 1916. évi november hó 21-ik napjának délelőtti 10 órája natár-idoi kitűzetek és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjelyezéssel hivatnak meg, hogy az erintett ingóságok az 1881. évi LX. törvenycikk 107. és 108. § ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alu is el fognak adani.

A helyszínére a községházától lesz az indulás. Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik. Kelt Világos, 1916. évi október hó 80. napján.

Thuránszky kir. bír. végrehajtó. 5963

ECETSAV Garantált 66% vegyileg tiszta, étkezési célokra prima svéd aru 800 grammos üvegekben 25 üveg ládánként, próba üveg 800 gram-moz, mely megfelel 25 liter kellemes izü asztali ecet készítéséhez, küld utánvét mellett. Szállítási határidő 2—3 nap. Beck Testvérek Arad, Teleky-utca 20. szám. Saját ház. 5071